

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VEĽKÝ KRŤÍŠ NA ROKY 2023 - 2030

Informácie o spracovaní, priebeh spracovania dokumentu

*Pôvodný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Mesta Veľký Krtíš
bol pripravený v období 13.07.2004 – 30.04.2005 v rámci projektu
“ Spoločne za Novohrad” – Plánovanie, príprava a riadenie hospodárskeho a sociálneho
rozvoja mesta Lučenec, Veľký Krtíš, Poltár, Fiľakovo a Modrý Kameň“
č. 2002/000.610-13-304*

**Program Phare ECOSOC, Grantová schéma miestneho a regionálneho rozvoja Ministerstva
výstavby a regionálneho rozvoja SR, Agentúra pre regionálny rozvoj**

Na príprave pôvodného Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja spolupracovali
**Občania, predstavitelia podnikateľských organizácií, škôl, cirkvi, neziskových
organizácií,- štátnych a verejno-prospešných inštitúcií, anketári**
Mestské zastupiteľstvo vo Veľkom Krtíši
Mestský úrad Veľký Krtíš

Konzultanti:

Mgr. Danica Hullová, Centrum vzdelávania neziskových organizácií
Ing. Daniela Dvorska, ProRegio
Ing. Anna Pisárová, VÚC Banská Bystrica

Na príprave prvej a druhej aktualizácie Programu rozvoja mesta spolupracovali
Občania mesta Veľký Krtíš
Mestský úrad Veľký Krtíš
Mestské zastupiteľstvo vo Veľkom Krtíši

Realizačný tím:

Ing. Danko Mojžišová, vedúca Odboru investičný a ŽP
Mgr. Danica Hullová, odborný konzultant
Ing. Katarína Škrdllová, odborný konzultant

Odborná podpora

Centrum vzdelávania neziskových organizácií, Banská Bystrica

Názov:	
PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VEĽKÝ KRTÍŠ NA ROKY 2023 - 2030	
„AKTUALIZÁCIA“	
Schvaľovací orgán	<i>zastupiteľstvo mesta Veľký Krtíš</i>
Územné vymedzenie	<i>Banskobystrický samosprávny kraj, okres Veľký Krtíš, Mesto Veľký Krtíš</i>
Dátum schválenia	<i>.....</i>
Dátum schválenia poslednej aktualizácie	<i>14.12.2015 uznesením číslo 94/2015</i>
Koordinátor tvorby aktualizácie PHRSR	<i>Ing. Katarína Škrdlová - odborník regionálneho rozvoja Ing. Viktória Jaremková - manažér regionálneho rozvoja v rámci projektu s názvom: Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7</i>
Publikovaný	https://www.velky-krtis.sk/
Verzia	<i>1.3</i>

Obsah

1. ÚVOD	6
2. POPIS SÚČASNEJ SOCIO-EKONOMICKEJ SITUÁCIE	10
2.1 Zemepisná charakteristika	10
2.2. Demografický vývoj	14
2.3. Trh práce	17
2.3.1. Zamestnanosť	17
2.3.2. Nezamestnanosť	19
2.4 Ekonomický rozvoj	21
2.4.1 Priemysel	21
2.4.2. Obchod, služby	22
2.4.3. Cestovný ruch	23
2.4.4 Poľnohospodárstvo	25
2.5. Inštitúcie a iné organizácie	26
2.6. Školstvo a vzdelávanie	27
2.7 Sociálna a zdravotná starostlivosť	30
2.7.1 Zdravotná starostlivosť	30
2.7.2 Sociálna starostlivosť	31
2.8 Dopravná a technická infraštruktúra	31
2.9 Environmentálna kvalita	32
2. 10. Kultúra a šport	32
2. 11. Bývanie, ochrana a bezpečnosť	34
2.11.1. Bývanie	34
2.11.2 Ochrana a bezpečnosť	37
2.12 Informačná spoločnosť	37
2.13 Manažment a správa mesta	37
3. PRIESKUM VEREJNEJ MIENKY A SWOT ANALÝZA	38
3.1 Prieskum verejnej mienky	38
3.2 Odborné pracovné skupiny	48
3.3 Ex-post hodnotenie predchádzajúceho dokumentu	49
3.4 SWOT analýza, STEEP analýza	50
3.5. Problémová analýza	52
4. PROGRAMOVÁ A REALIZAČNÁ ČASŤ	53
4.1. Stanovenie cieľov	53
4.2. Vízia, strategický cieľ a špecifické ciele	54
4.3 Rozpracovanie rámcových aktivít mesta	56
4.3.1 Súhrnný prehľad projektov mesta Veľký Krtíš na roky 2023 – 2030	58
4.4. Postup pri implementácii	60
4.5. Systém monitorovania a hodnotenia	60
5. FINANČNÁ ČASŤ	62
ZÁVER	68
Zoznam použitej literatúry	68

1. ÚVOD

Mesto Veľký Krtíš leží na svahoch Krupinskej planiny, ktorá postupne splýva s Ipeľskou kotlinou. Pôvodná obec bola založená v doline po obidvoch stranách potoka Krtíš, v smere sever - juh. Postupnou zmenou charakteru obce od roku 1950 z poľnohospodárskej na priemyselnú, sa menila aj sídelná štruktúra. Na vyvýšenej terase v smere východ – západ vzniklo vybudovaním obytno-obchodných celkov tzv. sídlisko, ktoré ďalšou výstavbou postupne splynulo s pôvodnou obcou. Bytová výstavba sa posunula smerom na severovýchod a neskôr i na západ. Priemyselný areál je situovaný na juh od Veľkého Krtíša pozdĺž vodného toku.

Poloha mesta Veľký Krtíš je z komunikačného hľadiska výhodná. Nachádza sa na trase Lučenec – Zvolen – Levice. Od štátnej hranice s Maďarskou republikou na juhu okresu, hraničného prechodu Slovenské Ďarmoty – Balassagyarmat je mesto vzdialené 17 km.

Mesto Veľký Krtíš je v súčasnej dobe zároveň aj sídlom okresu Veľký Krtíš. Spolu s mestom Modrý Kameň a obcou Malý Krtíš tvorí hospodárske centrum okresu. Sústreďujú sa tu podnikateľské aktivity, kultúrno-spoločenské aj hustota osídlenia je v oblasti najvyššia.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Veľký Krtíš na roky 2023 – 2030 je vypracovaný v súlade so zákonom 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja. Tento zákon ustanovuje ciele a podmienky podpory regionálneho rozvoja, upravuje pôsobnosť orgánov štátnej správy, vyšších územných celkov, obcí a ďalších subjektov územnej spolupráce a podmienky na koordináciu a realizáciu regionálneho rozvoja.

Hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja je:

- a) odstraňovať alebo zmierňovať nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja regiónov a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov,
- b) zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja,
- c) zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja.

Prvé PHSR mesta Veľký Krtíš bolo spracované na roky 2005 – 2013. Následne bola pripravená stručná aktualizácia PHSR na roky 2014 – 2015. Druhá aktualizácia bola spracovaná v súlade s politikou súdržnosti EÚ na roky 2014 – 2020 a bola platná do roku 2023. Spracovanie ďalšej aktualizácie rozvojového dokumentu bolo motivované predovšetkým potrebou koncepčného cieľavedomého a transparentného riadenia a rozhodovania v snahe čo najefektívnejšie riešiť problémy a výzvy rozvoja mesta. Z tohto dôvodu sa mesto Veľký Krtíš rozhodlo spracovať novú aktualizáciu PHSR a zabezpečiť tak podmienky pre ekonomický rozvoj regiónu, ktorý bude schopný efektívne využívať všetky zdroje (prírodné, kultúrne, finančné aj ľudské) pri zachovaní zdravého životného prostredia. Nový program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (ďalej len „PHSR“) mesta Veľký Krtíš je navrhnuté na obdobie rokov 2023 – 2030.

Prístupy pri tvorbe PHRSR mesta Veľký Krtíš na roky 2023 – 2030

Návrh metodiky riešenia a postupu prác

Tvorbu PHRSR mesta Veľký Krtíš možno charakterizovať ako **interaktívny proces**, v ktorom bolo Centrum vzdelávania neziskových organizácií odborným partnerom, ktorý pomáhal miestnym aktérom **úspešne pripravovať PHSR v danom čase a s udržateľnými výstupmi**. Použitú metódu je možné charakterizovať ako kontinuálnu interakciu medzi zástupcami mesta, občanmi, vytvorenými odbornými pracovnými skupinami a realizačným tímom, pričom sa využila **kombinácia odborných konzultácií, analytických a koncepcných prác, prieskumov a tematicky zameraných plánovacích workshopov**.

Prednosti tejto metódy:

- Pre úspešnú realizáciu programu rozvoja mesta nepostačuje iba zozbieranie a analýza potrebných údajov a sformulovanie návrhu dokumentu či už internými odborníkmi alebo externými poradcami. Ak má byť dosiahnutý skutočný a udržateľný pokrok, je potrebné od začiatku venovať pozornosť tak obsahu dokumentu ako aj procesu jeho prípravy.
- Ozajstný podnet vyvolávajúci záujem o realizáciu programu vzniká vo chvíli, keď všetky zainteresované strany **spoločne diagnostikujú súčasnú situáciu a definujú svoje predstavy o budúcnosti mesta**. Čas a úsilie vložené do organizovania plánovacích workshopov sa vrátia späť v podobe väčšieho porozumenia a zánietenia pre dosiahnutie spoločne plánovaných cieľov.
- Spoločné plánovanie predchádza časovým stratám, ktoré vznikajú v prípade názorových rozdielov medzi zainteresovanými stranami a následnej potreby dodatočne meniť hotový návrh programu. Je málo pravdepodobné, že partneri, ktorí participujú na spoločnej tvorbe programu, budú spochybňovať vlastné návrhy a postoje. Je preto časovo efektívnejšie priebežne získavať podporu zainteresovaných partnerov pre návrh programu ako dodatočne prekonávať ich odpor k zmenám, ktoré sa ich dotýkajú.
- Je to zároveň spôsob, ako zachovať transparentnosť v komunikácii a rozhodovaní.
- Prieskumy realizované v členských štátoch EÚ preukázali, že programy, v ktorých boli od začiatku ich prípravy aktívne zapojení miestni aktéri boli životaschopnejšie a úspešnejšie z hľadiska ich prínosu pre cieľovú skupinu ako tie, pri ktorých nebol dostatočne využitý miestny potenciál.

Vypracovanie a následná realizácia návrhov strategického rozvojového dokumentu je zložitý proces, náročný na koordináciu, odborné vedomosti a zabezpečenie množstva väzieb. Pri jeho príprave je nutné zohľadniť množstvo dokumentov, ktoré tvoria určitý strategický alebo legislatívny rámec a majú nadradený charakter.

Ide hlavne o väzby na tieto dokumenty:

- strategické a programové dokumenty SR a EÚ,
- príslušné odvetvové politiky,
- aktuálna legislatíva pre jednotlivé riešené oblasti,
- platná územno-plánovacia dokumentácia rôznych stupňov

Spracovanie PHRSR sa z metodického hľadiska riadilo najmä:

- zákonom č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov

- Metodikou inštitucionálneho rámca tvorby verejných stratégií schválenou uznesením vlády SR č.197/2017 a nadradenými programovými dokumentmi
- Metodikou na vypracovanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, verzia 2.0. Bratislava: MDVRR, 2015.
- Metodikou tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, 2020

Pri spracovaní strategického programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde. Vypracovaný dokument rešpektuje Partnerskú dohodu Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027, ktorá je programovacím dokumentom na čerpanie finančných zdrojov z fondov EÚ a Operačný program Slovensko na programové obdobie.

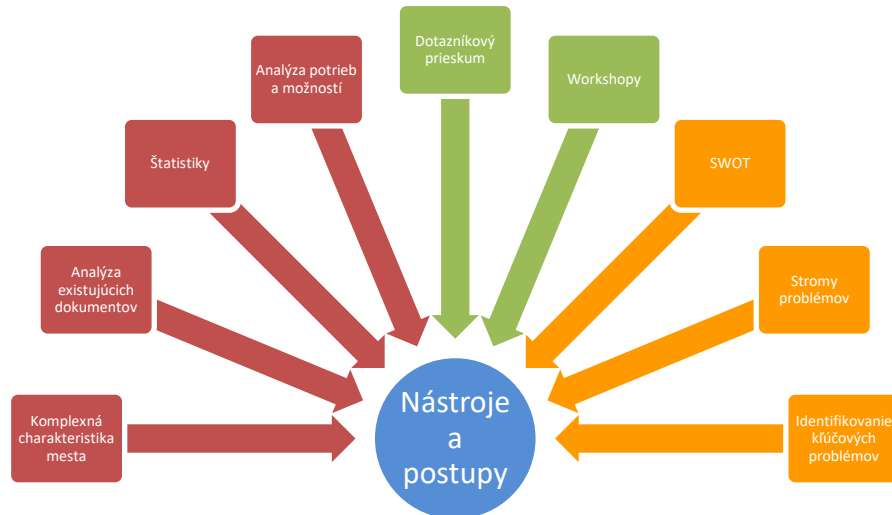
Štruktúru programu rozvoja mesta tvorí analytická, strategická, programová, realizačná a finančná časť. Hlavnými zdrojmi informácií pre analytickú časť plánu rozvoja mesta sú údaje poskytnuté Krajskou správou Štatistického úradu v Banskej Bystrici – Mestská a obecná štatistika, RegDat a výsledky sčítania obyvateľov z roku 2021, ktoré predstavujú exaktné vstupy. Ďalším významným zdrojom informácií sú údaje z odbornej literatúry a údaje poskytnuté predstaviteľmi mesta.

ŠTRUKTÚRA PHRSR MESTA VEĽKÝ KRTÍŠ NA ROKY 2023 – 2030

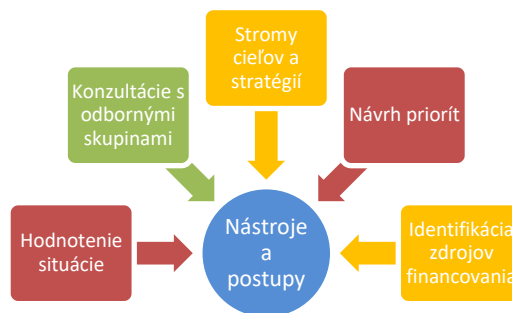

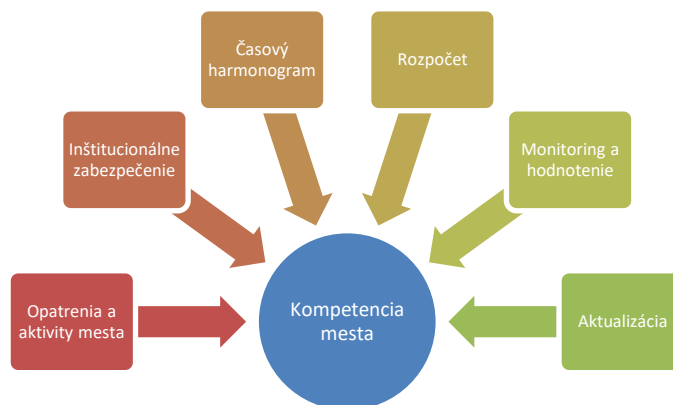
ANALÝZA VÝCHODISKOVEJ SITUÁCIE - NÁSTROJE A POSTUPY

STRATEGICKÁ ČASŤ – NÁSTROJE A POSTUPY

PROGRAMOVÁ ČASŤ – KOMPETENCIE MESTA

Väzba na dokumenty

Z dokumentov regionálnej úrovne sú v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Veľký Krtíš zohľadnené nasledujúce dokumenty:

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2015 – 2023,
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022 – 2030
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Veľký Krtíš na roky 2005 – 2013, aktualizovaný do roku 2023,
- Územný plán mesta Veľký Krtíš,
- Interné materiály mesta Veľký Krtíš

Z dokumentov národnej úrovne sú zohľadnené nasledujúce dokumenty:

- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2011,
- Stratégia rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska (schválená uznesením vlády SR) – Lisabonská stratégia pre Slovensko
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja (schválená uznesením vlády SR)
- Národný investičný plán SR na roky 2020 – 2030
- Politika súdržnosti SR
- Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030, 2017,
- Národný program reforiem Slovenskej republiky 2022,
- Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027,
- Operačný program Slovensko na programové obdobie 2021 – 2027, schválený 23.11.2022
- Rôzne rezortné štatistické a rozvojové dokumenty,

Z nadnárodných a cezhraničných dokumentov sú do programu zapracované:

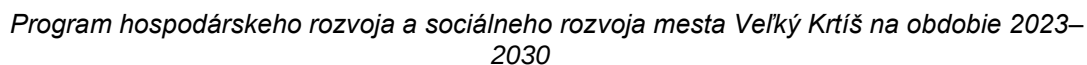
- Stratégia Európa 2030,
- Materiály Európskej komisie k programovému obdobiu 2021 – 2027 a politiky súdržnosti.

2. POPIS SÚČASNEJ SOCIO-EKONOMICKEJ SITUÁCIE

2.1 Zemepisná charakteristika

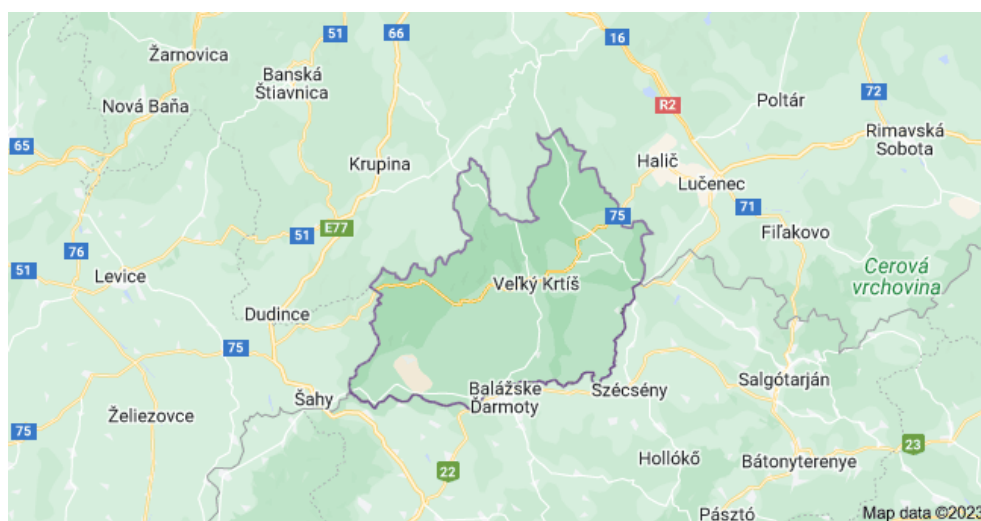
Katastrálne územie Veľkého Krtíša (tab. č. 1) má v súčasnosti 1503,052 ha, z toho orná pôda zaberá 422, vinice 53,66 ha, záhrady 59,91 ha, ovocné sady 3,544 ha, trvalo trávnaté porasty 146,804 ha, lesné pozemky 497,39 ha, vodné plochy 11,7 ha, zastavané plochy zaberajú 217,54 ha a ostatné plochy 93,61 ha. Kataster mesta je ohraničený na severe lokalitou Dúbrava, na juhu Hlavy a najvýchodnejšie vymedzuje územie línia Stracinského potoka, s miestnou časťou Hlboké. Najzápadnejšie ohraničuje územie línia v smere Ostrý vrch a Klinkovica. Územie susedí s chotármi obcí Malý Krtíš, Veľké Straciny, Dolné Strháre, Modrý Kameň, Dolné Plachtince, Obeckov.

Na začiatku 20. storočia sa vinič pestoval na ploche 34 ha, viac ako na 5 ha boli ovocné sady a viac ako na 65 ha záhrady. V minulosti boli vinohrady podporované štátnym rozpočtom.

Mesto	Orná pôda	Vínice	Záhrady	Ovocné sady	Trvalo trávnaté porasty	Lesné pozemky	Vodné plochy	Zastavan é plochy	Ostatné plochy	Celková výmera v ha *
Veľký Krtíš	422,0794	53,6607	59,9176	3,5442	143,6044	497,3913	11,7004	217,5404	93,6137	1 503, 052

Graf č. 1 Výmera územia mesta Veľký Krtíš

Mesto Veľký Krtíš je sídlom okresu Veľký Krtíš, teda okresným mestom. Okres Veľký Krtíš sa nachádza v južnej časti Banskobystrického kraja. Na juhu susedí s Maďarskou republikou, na východe s okresom Lučenec, na severe s okresmi Detva, Zvolen a Krupina a na západe s okresom Levice. Okres vznikol v roku 1968 začlenením niekoľkých obcí, ktoré po zrušení okresu Modrý Kameň patrili do okresov Lučenec a Zvolen.

Okres svojou rozlohou 848 km² patrí medzi stredne veľké okresy s počtom obyvateľov 41 319 k 31.12.2022 patrí medzi menej ľudnaté okresy v Slovenskej republike. Hustota osídlenia je 51 obyvateľa/km², oproti hustote 110,1 obyvateľa/km² v rámci Slovenska je polovičná. Okres sa rozprestiera z juhu v priestore vymedzenom riekou Ipel', ktorá súčasne tvorí štátnu hranicu s Maďarskou republikou a zo severu Krupinskou planinou.

Územie okresu Veľký Krtíš je riedko zaľudnené a podpriemerne urbanizované. Okres leží v strede osi Východ – Západ, Bratislava – Košice a osi Juh – Sever, Budapešť – Banská Bystrica – Varšava, pričom Budapešť (2 mil. obyvateľov) je vzdialené len 86 km. Tento potenciál je dosiaľ nevyužitý pretože okres leží mimo hlavných dopravných tepien, či už cestnej alebo železničnej siete.

Poloha na mikroregionálnej úrovni je nasledovná: najexponovanejšou časťou je mesto Veľký Krtíš, ktoré spolu s mestom Modrý Kameň a obcou Malý Krtíš tvoria vlastne súvislé priemyselné centrum okresu. V tejto časti žije 12 809 obyvateľov (k 31.12.2022), čo je 29,78 % okresu. Zvyšok obyvateľstva žije na vidieku.

Socio-ekonomický profil okresu Veľký Krtíš, spracovaný Banskobystrickým samosprávnym krajom k 11/2020,

link na dokument: <https://www.bbsk.sk/Portals/0/Users/052/64/564/Socio-ekonomick%C3%BD%20profil%20okresu%20Ve%C4%BEk%C3%BD%20Krt%C3%AD%C5%A1.pdf>

- Socio-ekonomická situácia v okrese je nepriaznivá
- Obyvateľstvo okresu je koncentrované v mestách Veľký Krtíš a Modrý Kameň a v ich okolí.
- Dopravná dostupnosť je slabšia. Problémom je aj zlý stav cestnej siete.
- 31 % územia tvoria lesy, 62 % poľnohospodárska pôda.
- V minulosti významné náleziská hnedého uhlia.
- Okres má potenciál pre ďalší rozvoj priemyslu s využitím vlastného ľudského aj materiálového kapitálu.
- Cestovný ruch je menej rozvinutý. Bohatý výskyt termálnych prameňov v okrese.

Zhrnutie socio-ekonomického profilu okresu Veľký Krtíš:

- Doprava - Cestnú sieť v okrese Veľký Krtíš tvorí 44,338 km ciest I. triedy, na ktorých sa nachádza 19 mostov; 94,285 km ciest II. triedy so 49 mostami a 231,627 km ciest III. triedy s počtom mostov 74. Hustota cestnej siete je 0,437 km/km². Z hlavnej prehliadky ciest v roku 2020 vyplýva, že v nevyhovujúcom alebo havarijnom stave je 52 % ciest, čo predstavuje zlepšenie oproti roku 2019.
- Sociálne služby - V zariadeniach sociálnych služieb je k dispozícii 304 miest pobytovou

formou a 190 miest ambulantnou formou. Z hľadiska druhu poskytovaných služieb, najvyššie zastúpenie majú opatrovateľské služby, ktoré poskytuje 26 poskytovateľov.

— Vzdelávanie - V okrese sa nachádza 37 materských škôl, 14 základných škôl, 3 stredné odborné školy a 1 gymnázium. V šk. roku 2019/2020 navštevovalo celkovo materské školy 971 detí, základné školy 2 807 žiakov a stredné školy spolu 874 študentov. Počty žiakov na materských a základných školách vzrástli oproti školskému roku 2015/2016. Stredné školy však zaznamenali za toto obdobie pokles počtu žiakov.

— Kultúra - Na území okresu sa nachádza podľa Štatistického úradu SR 37 verejných knižníc, 3 múzeá a 1 stále kino. Spomedzi všetkých okresov kraja sídli v okrese Veľký Krtíš najvyšší počet verejných knižníc.

— Zdravotníctvo - Najväčším prevádzkovateľom zdravotnej starostlivosti v okrese je Všeobecná nemocnica s poliklinikou, n.o. Veľký Krtíš, v ktorej sa nachádza 14 ambulancií a poskytuje 122 lôžok.

Informácie o meste Veľký Krtíš

História názvu mesta:

Podľa písomných prameňov stredoveké Osláre ležali na Krtíšskom potoku medzi Plachtincami a Strhármí. Osláre boli pôvodne slovanská služobnícka osada hradu Novohrad. Niektorí bádatelia zastávajú názor, že názov označoval povoznícke služobníctvo, resp. chovateľov oslov a povozníkov zároveň.

Vo včasnom stredovekom období patrili krtíšsky chotár do jednotného územia Oslárov, ktoré sa rozprestieralo na pomerne veľkom priestore. Tvorilo ho územie dnešného Veľkého Krtíša, Malého Krtíša a Modrého Kameňa. Kedy a za akých okolností došlo k vyčleneniu krtíšskeho chotára, resp. k narušeniu pôvodného poslania sídliska Osláre nepoznáme. Existencia samostatného sídliska Krtíš je v písomných prameňoch prvýkrát doložená r. 1251. Lokalita sa zvykne stotožňovať s dnešným Veľkým a Malým Krtíšom.

Osídlenie sa koncentrovalo v doline, po oboch stranách Krtíšskeho potoka a časti obce boli rozptýlené severovýchodným smerom. Dedina už mala ustálenú urbanistickú podobu, obývané časti sa označovali ako dolný koniec, stred dediny, horný koniec a tzv. Stráňa. K prvým stavbám v meste Veľký Krtíš, ktoré sa vybudovali po vzniku okresu patrili nevýrobné,

ale potrebné zariadenia: dom služieb, administratívna budova (sídlo MsÚ a iných inštitúcií) a stomatologické oddelenie, ktoré boli dokončené v rokoch 1974 – 1975.

1. septembra 1968 bola odovzdaná do užívania stavba 28 triednej ZŠ na ul. Komenského. V rokoch 1974 – 1981 bola postavená budova Domu dôchodcov.

Veľa stavieb sa vo Veľkom Krtíši od r. 1951 do r. 1989 postavilo za priamej pomoci obyvateľov okresu a mesta. Väčšina obyvateľov mesta mala záujem na dokončení škôl či iných potrebných inštitúcií, úprave a skultúrnení sídlisk. Neodmietali pracovať pre svoje mesto, svoj domov. Vďaka brigádam sa ľudia aj bližšie spoznávali, mizla anonymita sídlisk.

2.2. Demografický vývoj

Údaje z tabuľky č. 2 zaznamenávajú vývoj počtu obyvateľov od r. 1787 do r. 2014. Do r. 1920 je zaznamenaný len nepatrný nárast obyvateľstva. Vysoký nárast počtu obyvateľstva je zaregistrovaný v polovici 50-tych rokov 20. storočia, čo súvisí s rozvojom baníctva v meste. Rozvoj baníctva v 50-tych a 60-tych rokoch spôsobil prudký populačný vývoj obyvateľstva. Od r. 1997 sa znižuje počet obyvateľov, ktorý je zapríčinený útlmom baníckej činnosti a ostatných priemyselných odvetví, čoho následkom je aj nepriaznivá sociálna situácia v meste. Na štruktúru a počet obyvateľstva vplývalo viac činiteľov, z ktorých časť spočívala v spôsobe života, sociálnych pomeroch a tradíciách.

Tabuľka č. 2: Vývoj počtu obyvateľov podľa rokov

Mesto	Rok 1787	Rok 1828	Rok 1870	Rok 1900	Rok 1920	Rok 1941	Rok 1950	Rok 1956
Veľký Krtíš	814	678	881	844	818	829	792	2 387
Mesto	Rok 1961	Rok 1964	Rok 1970	Rok 1980	Rok 1981	Rok 1986	Rok 1991	Rok 1994
Veľký Krtíš	3 537	4 054	5 182	9 685	10 124	13 378	14 237	14 486
Mesto	Rok 1997	Rok 2001	Rok 2002	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2011	Rok 2014	Rok 2022
Veľký Krtíš	14 549	13 970	13 947	13 988	13 851	12 999	12 424	10 695

Zdroj: MsÚ V. Krtíš k 31.12. 2022

Tab. č. 3 – Počet obyvateľov podľa pohlavia

Mesto	Rok 2000		Rok 2001		Rok 2002		Rok 2003		Rok 2004		Rok 2011		Rok 2022	
Veľký Krtíš	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Z	M	Z
	6807	7200	6783	7187	6760	7187	6751	7237	6696	7155	6213	6786	5126	5569
	Spolu		Spolu		Spolu		Spolu		Spolu		Spolu		Spolu	
	14 007		13 970		13 947		13 988		13 851		12 999		10 695	

Zdroj: Štatistický úrad SR – Krajská správa v Banskej Bystrici, sčítanie obyvateľov 2021

Tab. č. 4 – Trvalo bývajúce obyvateľstvo podľa údajov ŠÚ SR k 31.12. 2021

Mesto	Počet obyvateľov spolu	Trvalo bývajúce obyvateľstvo				
		vo veku				
		Deti 0-14	Muži 15-59	Ženy 15-54	Muži 60+	Ženy 55+
Veľký Krtíš	11 028	1 409	3 395	2 901	1 154	2 169

Zdroj: ŠÚ SR

Tab. č. 5 – Prirodzený pohyb obyvateľstva podľa pohlavia

Mesto Veľký Krtíš	2010	2011	2012	2013	2014	2022
<i>Narodený spolu:</i>	125	111	114	119	99	70
muži	67	60	50	61	46	42
ženy	58	51	64	58	53	28
<i>Zomrelí spolu:</i>	122	127	115	138	118	162
muži	63	57	63	87	55	81
ženy	59	70	52	51	63	81
<i>Prirodzený prírastok (-úbytok)</i>	3	-16	-1	-19	-19	-92

Zdroj: Štatistický úrad SR

Z pohľadu budúceho vývoja súčasná demografická štruktúra vytvára nepriaznivé predpoklady pre zvýšenie počtu obyvateľstva z vlastných zdrojov. Z analýzy vývoja pohybu obyvateľstva (tab. č. 5) vyplýva, že zmeny v reprodukcii obyvateľstva prebiehajú tempom znižovania sa. Počet obyvateľov mesta sa v posledných rokoch znížil. Príčinou tohto stavu je vysoká migrácia a úmrtnosť. Tento stav kopíruje celoslovenský trend znižovania počtu obyvateľov Slovenska.

Tab. č. 6 – Pohyb obyvateľstva k 31.12.2022

Mesto	Živonarodení	Zomrelí	Prirodzený prírastok	Pristáhovaní	Vystáhovaní	Saldo imigrácie	Celkový prírastok úbytok
Veľký Krtíš	70	162	-92	153	223	-70	-162

Zdroj: MsÚ V. Krtíš

Celkový úbytok obyvateľstva (tab. č. 6) v meste je spôsobený migráciou obyvateľstva, hlavne v produktívnom veku za prácou do iných miest a regiónov, ktorého následkom je znižujúci sa počet obyvateľov mesta. Migrácia je spôsobená hlavne odchodom osôb v produktívnom veku za prácou do iných regiónov a hlavne do zahraničia.

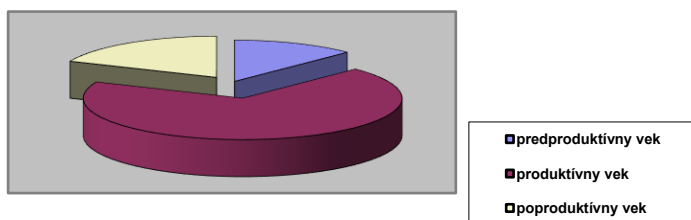

Tab. č. 7 – Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12. 2021

Mesto	Predproduktívny	Produktívny	Poproduktívny	Index starnutia
	%	%	%	%
Veľký Krtíš	12,50	68,94	18,56	148,53

Zdroj: ŠÚ SR

Graf č. 2 Veková štruktúra obyvateľstva mesta Veľký Krtíš

Tab. č. 8 – Národnostné zloženie obyvateľstva k 31.12. 2021

Národnosť	Spolu
Veľký Krtíš	
slovenská	9314
nezistená	994
maďarská	525
česká	73
rómska	45
ukrajinská	31
čínska	12
poľská	9
iná	5
vietnamská	4
talianka	3
ruská	3
srbská	2
bulharská	1
rumunská	1
nemecká	1
rusínska	1
moravská	1
rakúska	1
sliezska	1
írska	1

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka č. 8 uvádza, že v roku 2021 sa k slovenskej národnosti prihlásilo 87,08 % obyvateľov. Najpočetnejšou menšinou na území mesta Veľký Krtíš je národnosť maďarská, ku ktorej sa prihlásilo viac ako 4,9 % obyvateľov. K rómskej národnosti sa oficiálne prihlásilo len 0,4% obyvateľov. Tento údaj nemá skutočnú vypovedaciu hodnotu. Vlastným prieskumom sme zistili, že v skutočnosti žije v meste Veľký Krtíš 29 % obyvateľov rómskeho etnika. Ku českej národnosti sa prihlásilo takmer 0,6 % obyvateľov. K ostatným národnostiam sa prihlásilo len nepatrné množstvo obyvateľov.

Príčina vysokého zastúpenia Rómov v meste Veľký Krtíš pramení z minulosti keď mesto bolo banským mestom a bol dostatok pracovných príležitostí v bani hlavne pre Rómov. Dnes má mesto vysokú mieru nezamestnanosti, nedostatok pracovných miest a z toho vyplývajúce relatívne lacné ceny bytov a služieb. Tento moment motivuje ďalších Rómov ku kúpe lacného bývania a dochádza k sťahovaniu ďalších rodín hlavne z východného Slovenska. Títo obyvatelia sú neprispôsobiví a robia v meste výtržnosti a páchajú zvýšenú kriminalitu. Ich životný štýl prispieva aj k zvýšenej hlučnosti hlavne vo večerných hodinách.

2.3. Trh práce

2.3.1. Zamestnanosť

Poloha mesta a pracovné príležitosti v jeho okolí nie sú priaznivé. Koncom 90-tych rokov došlo k útlmu ťažby hnedého uhlia, kde strategický zamestnávateľ Baňa Dolina zamestnával takmer každého obyvateľa mesta. Aj strojárka a poľnohospodárska výroba zaznamenala svoj útlm, resp. úplné zrušenie prevádzok, ktoré zamestnávali podstatnú časť obyvateľstva.

V baniach pracovalo v roku 1959 už 1799 zamestnancov. Od r. 1968 až do r. 1977 bola zaznamenaná stagnácia pracovných síl. Vzostup baníctva a tým aj nárast pracovných síl nastal opäť v osemdesiatych rokoch. Rok 1992 bol prelomovým rokom kedy začal útlmový režim ťažby hnedého uhlia, kedy v Bani Dolina pracovalo len 1581 pracovníkov. Útlm ťažby uhlia mal nepriaznivý dopad predovšetkým na zamestnanosť mužov v meste. V súčasnosti je baníctvo už len časťou minulosti mesta, čoho dôsledkom je vysoká miera nezamestnanosti (dlhodobo v okrese Veľký Krtíš nad 15 %) a nepriaznivá situácia v meste. Baňa Dolina po 70 rokoch ukončila definitívne svoju činnosť a k marcu 2015 prepustila posledných 34 zamestnancov. V polovici 80. rokov uplynulého storočia, tu ťažili ročne asi 1 milión ton uhlia. Baňa vtedy zamestnávala až 2 150 ľudí. V roku 2013 tu pracovalo už iba okolo 170 baníkov a ich počet sa postupne znižoval.

Ďalšími zamestnávateľmi v meste Veľký Krtíš sú napr.: PAZZ, s.r.o., Movino spol. s r.o., stavebné firmy, TIWA s.r.o, ERCE s.r.o. , Eilersen Production Slovakia, s. r. o., FYSAM Auto Decorative Slovakia, a.s., ADANO, s.r.o., Babičkin dvor a.s., Marius Pedersen,a. s., Weldline s.r.o.

Na zamestnanosti obyvateľstva sa teda najviac podieľa odvetvie textilného priemyslu, potravinárskeho priemyslu a poľnohospodárstva. V posledných rokoch má stúpajúcu tendenciu zamestnanosť v oblasti drevospracujúceho priemyslu. Významným zamestnávateľom bola firma PRP, ktorá sa však v roku 2015 presťahovala do susedného okresu Lučenec.

Tab. č. 9 - Štruktúra zamestnanosti podľa odvetvia ekonomickej činnosti 2021

Mesto Veľký Krtíš	
Odvetvie hospodárstva	
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	89
Ťažba a dobývanie	10
Priemyselná výroba	866
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	12
Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	34
Stavebníctvo	213
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	688
Doprava a skladovanie	196
Ubytovacie a stravovacie služby	111
Informácie a komunikácia	73
Finančné a poisťovacie činnosti	77
Činnosti v oblasti nehnuteľností	27
Odborné, vedecké a technické činnosti	222
Administratívne a podporné služby	165
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	296
Vzdelávanie	313
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	425
Umenie, zábava a rekreácia	53
Ostatné činnosti	152
Nezistené	943
Spolu	4965

Zdroj: ŠU SR

Na Slovensku pracuje podľa sčítania 39,86 percenta obyvateľov, vo Veľkokrtíšskom okrese je to 34,88 percenta. V okrese Veľký Krtíš je podľa súčasnej ekonomickej aktivity viac nezamestnaných, ako je celoslovenský priemer. Vyplýva to z údajov, ktoré zverejnil Štatistický úrad SR na základe výsledkov zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021. V okrese je 5,82 percenta nezamestnaných, kým na celý štát vychádza 4,25 percenta. Na Slovensku pracuje podľa sčítania 39,86 percenta obyvateľov, vo Veľkokrtíšskom okrese je to 34,88 percenta. Na tomto území je viac zamestnancov ako podnikateľov. Kým v regióne na juhu Slovenska je podľa postavenia v zamestnaní 74,61 percenta zamestnancov, na Slovensku je to 77,72 percenta. V okrese je 13,3 percenta podnikateľov, v celej republike ich je 13,68 percenta.

Z hľadiska zamestnania dominujú v kraji operátori a montéri strojov a zariadení. Je ich 2490, čo predstavuje 16,18 percenta. V celej republike je operátorov 10,98 percenta. Pracovníkov v službách a obchode je 2164. Ide o 14,07 percenta zamestnaných, slovenský priemer je na úrovni 12,7 percenta. Kvalifikovaných robotníkov a remeselníkov je v okrese 1754, čo predstavuje 11,4 percenta, kým na Slovensku je to 208.630 a 9,51 percenta. V okrese Veľký Krtíš je 2105 špecialistov, čo predstavuje 13,68 percenta. V celej republike je špecialistov takmer 20 percent. Podľa odvetvia ekonomickej činnosti v priemyselnej výrobe pracuje 17,94 percenta ľudí, kým priemer na Slovensku je 17,84 percenta. Zdravotníctvo a sociálnu pomoc zastupuje 1090 občanov, čo je 6,11 percenta, celoslovensky je to 5,9 percenta. Opravou motorových vozidiel a motocyklov sa v okrese zaoberá 12,37 percenta sčítaných, čo je menej ako na celom Slovensku (13,04 percenta).

2.3.2. Nezamestnanosť

Od roku 1990 sa v meste sleduje nezamestnanosť. Miera nezamestnanosti v roku 1990 dosiahla 2,57 % a od roku 1993 trvalo presahuje hranicu 20 % až do roku 2004, kedy sa začala znižovať. V roku 1996 bolo v evidencii nezamestnaných 1 625 občanov, čo predstavovalo mieru nezamestnanosti 21,95 %, ku koncu roka 1999 až 1 937 evidovaných občanov s mierou nezamestnanosti 25,71 %. Postupne sa začala miera nezamestnanosti v meste znižovať na súčasných 370 osôb ku koncu roka 2021. K februáru 2023 bola miera nezamestnanosti v okrese Veľký Krtíš 5,89%. Napríklad v roku 2011 bolo v meste 1 204 nezamestnaných osôb a počet ekonomicky aktívnych osôb bol 7017. Miera nezamestnanosti predstavovala hodnotu 15,41 %.

Skutočná nezamestnanosť v meste Veľký Krtíš je čiastočne ovplyvnená sezónnymi prácami a dočasným umiestnením uchádzačov. Mesto Veľký Krtíš charakterizuje vysoký podiel dlhodobej nezamestnanosti. Zaznamenávame rýchle striedanie zamestnaní na dobu určitú, t.j. prebieha polarizácia medzi krátkodobým a dlhodobým trvaním zamestnania. Rastie počet evidovaných nezamestnaných, ktorí nepracujú viac ako 24 mesiacov, rastúca je aj skupina občanov starších ako 50 rokov, občanov so ZPS a jednou z najviac znevýhodnených skupín na trhu práce v meste Veľký Krtíš sú absolventi a mladiství (tab. 10 – 12). Najmä v prípade dvoch posledných kategórií je situácia nepriaznivá z dôvodu ich obtiažneho umiestnenia na trhu práce. Príčinou je nedostatok pracovných miest a dosiahnutá odbornosť vo vzdelaní.

V meste prevláda niekoľko faktorov, ktoré ovplyvňujú nezamestnanosť. Medzi prioritné patrí nedostatočná dopravná infraštruktúra, ktorá bráni vstupu investorov a zároveň bráni tým vytváraním nových pracovných miest, nedostatočný rozvoj malého a stredného podnikania, strata pracovných návykov u dlhodobo nezamestnaných a ich nízka vzdelanostná úroveň.

Tab. č. 10 – Počet evidovaných nezamestnaných podľa najvyššieho dosiahnutého stupňa vzdelania k 28.02.2023

Mesto	Celkom	Predprimárne vzdelanie	Primárne vzdelanie	Nižšie sekundárne vzdelanie	Vyššie sekundárne vzdelanie	Post sekundárne vzdelanie	Krátke terciárne vzdelanie	Bakalárske alebo ekvivalentné	Magisterské alebo ekvivalentné	Doktorandské alebo ekvivalentné
Veľký Krtíš	307	0	8	56	202	2	1	12	26	0

Zdroj: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Veľký Krtíš

Tab. č. 11 – Počet evidovaných nezamestnaných podľa vekových skupín k 28.02.2023

Mesto	Celkom*	do 20 r.	20 – 24 r.	25 – 29 r.	30 – 34 r.	35 – 39 r.	40 – 44 r.	45 – 49 r.	50 – 54 r.	55 – 59 r.	nad 60 r.
Veľký Krtíš	307	6	26	35	25	41	37	31	38	41	27

Zdroj: ÚPSVaR V. Krtíš

Tab. č. 12 – Počet evidovaných nezamestnaných podľa pohlavia

Mesto	Rok 2023	
	M	Ž
Veľký Krtíš	142	165
	Spolu	
	307	

Zdroj: ÚPSVaR V. Krtíš k 31.12. 2022

Počet evidovaných nezamestnaných (tab. č. 12) je od roku 1998 na rovnakej úrovni. Rápidnejší pokles nastal až v od roku 2004 čo bolo spôsobené dočasným umiestnením uchádzačov o prácu v aktivačnej činnosti Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, prostredníctvom udržiavania pracovných návykov malých obecných služieb realizovaných na Mestskom úrade. Mesto stále využíva pri svojej činnosti nástroje aktívnej politiky trhu práce.

Ďalším dôvodom znižovania miery nezamestnanosti je vznik pracovných príležitostí v blízkosti mesta, v priemyselnom parku v Malom Krtíši a v obci Nová Ves, kde vznikol tiež priemyselný objekt poskytujúci pracovné príležitosti. Ďalšie pracovné príležitosti vznikli v spoločnostiach PAZZ s.r.o. (textilný priemysel), FYSAM Auto Decorative Slovakia, a.s. (výroba automobilových komponentov).

Tab. č. 13 – Príjmová situácia obyvateľov za rok 2022

Mesto	Počet obyvateľov	Územie v ha	Počet nezamestnaných %	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	Priemerný mesačný zárobok
Veľký Krtíš	10 695	1500,87 ha	5,89	7 641	1027

Zdroj: ŠÚ SR

Príjmová situácia ekonomicky aktívnych obyvateľov mesta (tab. č. 13) sa odvíja od pracovných príležitostí a od ich postavenia na trhu práce. Pokiaľ sú poberateľmi rôznych dávok tak sa nachádzajú na hranici životného minima. Priemerný mesačný zárobok obyvateľa mesta Veľký Krtíš v roku 2022 bol 1 027 EUR čo je v porovnaní s celoslovenským priemerom 1 304 EUR menej o 277 EUR. Na porovnanie priemerná mesačná nominálna mzda zamestnanca hospodárstva za rok 2022 v SR dosiahla hodnotu 1 212 eur. Priemerná mesačná nominálna mzda zamestnanca hospodárstva za rok 2022 v Banskobystrickom kraji

dosiahla hodnotu 1027 eur. Údaje za samotné mesto Veľký Krtíš nie sú dostupné. Štatistický úrad tento údaj sleduje po úroveň kraja.

2.4 Ekonomický rozvoj

2.4.1 Priemysel

V minulosti bol v meste najdôležitejší z hľadiska výroby a zamestnanosti banský, strojársky a elektrotechnický priemysel. Po roku 1989 došlo k poklesu priemyselnej výroby a k následnému poklesu pracovných miest v strojárskej firme LIAZ a v elektrotechnickom závode TESLA Veľký Krtíš. Koncom 90. rokov 20. storočia začal útlmový program ťažby hnedého uhlia a ďalší útlm zaznamenala aj strojárská výroba.

V súčasnosti má v meste zastúpenie a postupne sa opäť rozvíja najmä textilný, potravinársky priemysel a strojárenský priemysel (napríklad v oblasti pekárenskej výroby a v oblasti výroby vína, subdodávateľský sektor automobilového priemyslu).

Dôležitú úlohu zohrávajú aj stavebné firmy, ktoré v minulosti tiež zamestnávali množstvo osôb. Tento potenciál je využívaný v súkromnom stavebnom sektore, kedy na území mesta pracuje viac ako 5 stavebných spoločností s celkovým počtom pracovníkov viac ako 140 osôb.

V objekte bývalej firmy LIAZ sa v súčasnej dobe nachádza spoločnosť FYSAM Auto Decorative Slovakia, a.s., ktorá sa zaoberá výrobou komponentov pre automobilový priemysel.

Malé a stredné podnikanie:

Na území mesta je zaregistrovaných 1 149 podnikateľských subjektov. Z celkového počtu je právnických osôb ziskových 529 a fyzických osôb 620. Súkromné hospodáriacich roľníkov je v meste zaregistrovaných 16 fyzických osôb, ktoré však podnikajú aj v iných sídlach mimo mesta Veľký Krtíš.

Právnické osoby ziskové a neziskové v SR, BB kraji, okrese a meste Veľký Krtíš za rok 2022

Rok	2022		
Územie	Právnické osoby spolu	Právnické osoby ziskové	Právnické osoby neziskové
Slovenská republika	298 977	258 090	40 887
Banskobystrický kraj	28 233	22 595	5 638
Okres Veľký Krtíš	1504	1 160	344
mesto Veľký Krtíš	620	529	91

Oblasť malého a stredného podnikania je v meste Veľký Krtíš dostatočne rozvinutá v oblasti služieb a obchodu. Absentuje výraznejší rozvoj podnikania v oblasti výroby, kde je možná vyššia tvorba pracovných príležitostí. Potenciál územia dáva možnosť rozvoju potravinárskeho priemyslu a alternatívneho poľnohospodárstva (napríklad pestovanie bio produktov).

Podniky so zahraničnou účasťou sú napr.: PAZZ s.r.o. (textilný priemysel), Eilersen Production Slovakia, s. r. o. (výroba nábytku), STEFE THS s. r. o. (výroba tepla), FYSAM Auto Decorative Slovakia, a.s. (výroba automobilových komponentov).

Priemyselné podniky nad 15 pracovníkov podľa odvetví	
Podniky podľa odvetví	Produkcia
<u>Strojársky priemysel</u> Závod LIAZ	Strojárska výroba
<u>Elektrotechnický priemysel</u> -	Elektrotechnický priemysel
<u>Textilný priemysel</u> PUNTO AZURO PAZZ	Výroba odevov Výroba odevov
<u>Potravinársky priemysel</u> ERCE s.r.o. Agro - Movino s.r.o. NATURAL - ALIMENTARIA ZAEL ADANO TIWA	Výroba cestovín Produkcia a predaj vína Produkcia a predaj vína Výroba trvanlivého pečiva Výroba trvanlivého pečiva Pekáreň
<u>Banský priemysel</u> -	
<u>Spracovateľský priemysel</u> CM-plast, s.r.o.	Spracovanie PVC, výroba plastových hadíc
<u>Stavebníctvo</u> AMES J - Stav IZONA	Stavebné práce, zemné práce, izolácie Stavebné práce, zemné práce, izolácie Stavebné práce, zemné práce, izolácie Stavebné práce, zemné práce, izolácie
<u>Drevospracujúci priemysel</u> P.R.P., s.r.o. ELPO	Drevospracujúci priemysel Výroba a predaj nábytku

2.4.2. Obchod, služby

Na začiatku 20. st., presnejšie v roku 1910 bol na území Veľkého Krtíša rozvinutý priemysel a s ním spojená remeselná výroba: krajčírov v počte 13, 6 obuvníkov a čižmárov, 5 kováčov, 2 strojníci, garbiari a stolári, 2 obchodníci a 1 krčmár.

Z hľadiska skladby služieb v súčasnosti sa v meste nachádzajú rôzne súkromné opravovne a predajne áut (Autobányai, Gubányi), pneuservisy, sklenárstvo (CEFA s.r.o), kaderníctva a holičstvá (9), rôzne salóny, krajčírstva (6) a iné služby. Vo sfére súkromného podnikania

v oblasti služieb bol zaznamenaný pozitívny rozvoj. Týka sa hlavne rôznorodosti poskytovaných služieb ako aj skvalitnenia materiálno-technickej základne. Mesto Veľký Krtíš sa môže pochváliť rôznorodým poskytovaním reštauračných a pohostinských služieb (reštaurácie - 9, pizzérie - 2, pohostinstvá - 7)

Obchod

Súčasne s výstavbou sídlisk sa rozšírila aj obchodná sieť o nákupné strediská s predajňami potravín, mäsa, zeleniny a iného v domácnostiach potrebného tovaru. Obchodný dom Jednota začali stavať v r. 1975. na rozdiel od iných miest vo Veľkom Krtíši nebol postavený ďalší podobný typ obchodného domu s možnosťou nákupu širokej ponuky tovarov pod jednou strechou.

V súčasnom období je obchodná sieť v súkromnom vlastníctve fyzických či právnických osôb a pokrýva potreby občanov v plnej miere. Vzhľadom na nízku kúpyschopnosť obyvateľstva v meste absentuje zastúpenie značkových predajní odevov a obuvi. Sú nahradené väčšinou lacným tzv. čínskym tovarom.

Obchodné reťazce sú zastúpené predajňou BILLA od roku 2002, predajňou LIDL od roku 2005, predajňou KAUFAND od roku 2015 a OC Mlyn tiež od roku 2015. V roku 2014 došlo k celkovej rekonštrukcii a prestavbe obchodného domu CBA na komplex obchodov KOCKA.

2.4.3. Cestovný ruch

Územie mesta je totožné s krtíšskou podoblastou juhoslovenskej podoblasti cestovného ruchu. Patrí medzi podoblasti IV. kategórie. Cestovný ruch tu má oblastný význam. Nízky je počet pracovníkov pracujúcich v oblasti cestovného ruchu. Hlavná príčina takéhoto stavu je v nevyužití vnútorného potenciálu, slabej propagácii, ale predovšetkým v dopravnej izolovanosti územia.

Cestovný ruch sa v tomto území realizuje prevažne v podobe pohybového cestovného ruchu viazaného hlavne na letnú sezónu, pričom hlavné druhy aktivít sú kúpanie, cykloturistika, športové aktivity.

Atraktivity, ktoré môžu v najväčšej miere ovplyvniť cestovný ruch mesta, sú vinohradnícke tradície, možnosti kúpania, športovania a v neposlednej miere skutočnosť, že územie nie je doteraz výraznejšie poškodené negatívnymi vplyvmi životného prostredia a má vysokú ekologickú hodnotu.

Mesto disponuje len jedným hotelom a jedným penziónom. (tab. č. 16). Počet lôžok od roku 2000 (tab. č. 14) výrazne nerastie. Je to odrazom dopytu, ktorý v meste pretrváva a nemá stúpajúcu tendenciu. Stav odzrkadľuje aj tabuľka č. 15, kde sú zaznamenané klesajúce hodnoty návštevnosti. Ubytovacie zariadenia poskytujú len ubytovacie a stravovacie služby. V meste neexistuje zariadenie, ktoré poskytuje konkrétny pobytový produkt cestovného ruchu.

Medzi podujatia, ktoré prilákajú väčší počet návštevníkov sú jarmoky. Najvýznamnejší je Banícky jarmok, ktorý má v meste tradíciu. Na jeseň sa zvyknú konať obaračkové slávnosti,

ktoré sú tiež atrakciou pre ľudí. Ich organizovanie sa v meste stalo tradíciou. S rozvojom vinohradníctva sa obnovila táto tradícia v roku 2005 a odvtedy sa pravidelne organizuje v meste „Vinobranie“. Toto podujatie prispieva k rozvoju cestovného ruchu.

Tab. č. 14 - Kapacita ubytovacích zariadení

Mesto	Rok 2001		Rok 2002		Rok 2003		Rok 2014		Rok 2022	
	počet izieb	počet izieb	počet izieb	počet lôžok	počet izieb	počet lôžok	počet izieb	počet lôžok	počet izieb	počet lôžok
Veľký Krtíš	153	153	169	337	169	329	169	300	50	121

Zdroj: MsÚ V. Krtíš, Penzión Kaštieľ, Nová Slobodáreň, Hotel Dolina, Babičkin dvor

Tab. č. 15 - Návštevnosť ubytovacích zariadení

Mesto	Rok 2001		Rok 2002		Rok 2003		Rok 2014		Rok 2022	
	zahran. turisti	domáci turisti	počet izieb	počet lôžok	zahran. turisti	domáci turisti	zahran. turisti	domáci turisti	zahran. turisti	domáci turisti
Veľký Krtíš	549	4 692	902	7 084	737	5 163	1 064	3 162	658	5 759

Zdroj: Penzión Kaštieľ, Hotel Dolina, Babičkin dvor

Tab. č. 16 - Ubytovacie zariadenia

Mesto	Hotely****	Hotely***	Hotely**	Motely	Penzióny
Veľký Krtíš	-	1	-	-	2

Zdroj: MsÚ Veľký Krtíš

Rok 2022	mesto Veľký Krtíš
Počet ubytovacích zariadení	5
Izby	50
Lôžka	121
Počet návštevníkov	3 151
Domáci návštevníci	2 796
Zahraniční návštevníci	355
Počet prenocovaní	6 417
Domáci návštevníci	5 759
Zahraniční návštevníci	658

2.4.4 Poľnohospodárstvo

Najlepšie podmienky na poľnohospodársku výrobu v regióne sú v južnej, zníženej časti v oblasti Ipeľskej kotliny. V nadmorskej výške do 300 m pozdĺž Ipľa prevažuje rovinný reliéf, v ostatných častiach kotliny mierne až stredne zvlnený reliéf pahorkatín. Nadmorská výška mesta Veľký Krtíš je kolísavá. Najvyššia hodnota je na vrchole Babka – 399 m. n. m. Hodnoty sa smerom na juh znižujú až na 237 m. n. m.

Teplota v januári klesá na -3° až -4° C, v júli stúpa na 21° C až 23° C. Pestovanie niektorých teplomilných plodín obmedzuje vymrzanie pri inverzných situáciách. Bezmrázové obdobie trvá 160 – 180 dní. Priemerný ročný úhrn zrážok 600 -700 mm neposkytuje dostatok vlhky pre intenzívnu rastlinnú výrobu, pretože také i väčšie hodnoty dosahuje potenciálny výpar.

Z hľadiska bonity pôdy patria pôdy Ipeľskej kotliny, ktorej súčasťou je aj územie mesta Veľký Krtíš k stredne produkčným /4. stupňa zo 6-stupňovej škály/, niektoré k produkčným /3. stupeň/. Podľa hodnotenia kvality pôdneho fondu, patria pôdy okresu V. Krtíš na 13. miesto na Slovensku. V katastrálnom území Veľký Krtíš prevládajú hnedé pôdy, ktoré sa vyvinuli na nekarbonátovom pôdnom substráte a na tieto pôdne typy sa viaže lesné spoločenstvo a rastlinstvo. Tieto pôdy majú veľký význam pre intenzívne poľnohospodárstvo, ktoré má v tejto oblasti podmienky.

V súčasnosti sa v katastrálnom území mesta Veľký Krtíš je rozvinuté vinohradníctvo. Výmera novozaložených vinogradov je do 25 ha. Tento smer podnikania má na území regiónu svoju tradíciu aj prírodné danosti. Vinohrady mesta patrili donedávna do známej Modrokamenskej vinohradníckej oblasti. Dnes je to Stredoslovenská vinohradnícka oblasť. Intenzívnym rozvojom vinohradníctva sa vytvorí priestor pre ďalšie činnosti – spracovanie a predaj. Perspektívnou sa javí oblasť alternatívneho poľnohospodárstva – pestovanie bio produktov a bio vína, ktorým sa aktívne zaoberá spoločnosť VÍNO NATURAL Domin & Kušický s.r.o.

Významnou spoločnosťou v oblasti vinohradníctva je v meste Movino spol. s r.o.. V Stredoslovenskej vinohradníckej oblasti predstavujú najväčšieho výrobcu vín s dlhoročnými skúsenosťami vo výrobe vína siahajúcimi až do roku 1972. Hrozno pestujú vo vlastných vinohradoch vo vinohradníckych obciach Čebovce, Príbelce, Nenince, Bušince, Veľký Krtíš a Veľké Zlievce. Spolu obhospodarujú 230 ha vinogradov nachádzajúcich sa v oblasti, ktorá nie je poznačená ťažkým priemyslom a ani výstavbou diaľnic.

VINO s.p. spolu s V I N O K U R C I K je rodinné vinárstvo a pestovateľ vlastných vinohradov vo Veľkom Krtíši na južnom Slovensku. V súčasnosti dopestováva spektrum odrodových hrozieň a od roku 1997 vyrába odrodové vína z tých najlepších ročníkov. Výmera vinohradov je 20 ha.

2.5. Inštitúcie a iné organizácie

Mesto Veľký Krtíš je dobre vybavené bankovými a poisťovacími inštitúciami (tab. č. 17). Tieto služby postačujú potrebám obyvateľov. Na území mesta pôsobia aj inštitúcie štátnej správy (Okresný úrad) a v rámci neho aj úrady špecializovanej štátnej správy (Úrad životného prostredia, Katastrálny úrad...) a verejnej správy (Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny). V meste pôsobí aj Regionálny úrad verejného zdravotníctva.

Tab. č. 17 - Inštitucionálne zabezpečenie

Mesto	Banka	Poisťovňa	Polícia	Mestská polícia	Pošta	Požiarna zbrojnica	Dom smútku, cintorín
Veľký Krtíš	5	13	1	1	1	-	1

Zdroj: MsÚ Veľký Krtíš

Tab. č. 18 - Druh a počet neziskových organizácií

Mesto	Dychovka	Divadelný súbor	Futbalový klub	Kolkársky oddiel	Basketbalový oddiel	Kultúrnický oddiel	Volejbalový oddiel	Poľovnícke združ.	Rybársky zväz	Tanečný súbor	Ženský spevokol	Matica Slovenska	Človek a budúcnosť	Informačné centrum mladých
Veľký Krtíš	-	1	4	-	1	-	-	-	1	5	2	1	1	1

Zdroj: MsÚ V. Krtíš

Mesto Veľký Krtíš je členom Euroregiónu Neogradensis, ktorý územne zastrešuje tri okresy a to: Veľký Krtíš, Lučenec, Poltár. Prostredníctvom euroregiónu mesto realizuje rôzne aktivity cezhraničnej spolupráce.

Samospráva mesta Veľký Krtíš je aj spoluzakladateľom záujmového združenia právnických osôb – Centrum prvého kontaktu pre podnikateľov, ktorého cieľom je poradenstvo sektoru malého a stredného podnikania a príprava projektov pre čerpanie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ. Tiež je spoluzakladateľom Mikroregiónu údolie Krtíšskeho potoka, ktorého členom je ďalších 5 obcí bezprostredného okolia mesta.

Na území mesta ešte pracujú ďalšie organizácie, ktoré realizujú regionálny rozvoj a to: Regionálna rozvojová agentúra Poiplie. Veľmi dôležitú úlohu zastávajú aj rómske občianske združenia.

Mimovládna organizácia, občianske združenie	Popis činnosti
Komunitné centrum	- sociálna práca s rómskym etnikom - vypracovanie projektov pre rómske etnikum
OZ človek a budúcnosť	- práca s rómskym etnikom
OZ dieťa a spoločnosť	- starostlivosť o týrané a zneužívané deti
OZ podaj mi ruku človek	- práca s rómskym etnikom
OZ pre rozvoj regiónu Veľký Krtíš	- podpora a pomoc realizovať programy a projekty regionálneho rozvoja - organizovanie školiacich aktivít - mapovanie existujúci potenciál okresu využiteľný pre jeho ďalší rozvoj a informovanie možných investorov
OZ rómskych občanov	- sociálna práca s rómskym etnikom
Regionálna rozvojová agentúra pre rozvoj Stredného poiplia	- podávanie informácií a poradenstvo v oblasti financovania regionálnych a miestnych rozvojových plánov - vytváranie partnerstiev regionálneho rozvoja - vypracovanie projektov v rámci štrukturálnych fondov

V meste Veľký Krtíš je registrovaných celkom 185 rôznych občianskych združení, 6 záujmových združení právnických osôb a 9 neziskových organizácií poskytujúcich verejno-prospešné služby.

2.6. Školstvo a vzdelávanie

V skladbe jednotlivých druhov vzdelania vo vysokoškolskom prevláda univerzitné, inžinierske a magisterské vzdelanie. Tento stav vytvára dobrý konkurenčný predpoklad pre socio-ekonomický rozvoj mesta.

Najvyšší podiel vo vzdelanostnej štruktúre obyvateľstva majú občania s učňovským vzdelaním, čo sa javí v porovnaní s inými viac rozvinutými regiónmi výhodou pre vytvorenie pracovných miest s potrebou nižšieho stupňa kvalifikácie. Tento údaj je k dispozícii zo sčítania z roku 2011, nakoľko v čase spracovania aktualizácie dokumentu nebol k dispozícii údaj zo sčítania z roku 2021.

Tab. č. 19 - Obyvateľstvo podľa pohlavia a podľa najvyššieho skončeného stupňa vzdelania – 2011

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie		Pohlavie		Spolu
		muži	ženy	
Veľký Krtíš				
Základné		574	998	1 572
Učňovské (bez maturity)		927	729	1 656
Stredné odborné (bez maturity)		600	523	1 123
Úplné stredné učňovské (s maturitou)		219	150	369
Úplné stredné odborné (s maturitou)		1 110	1 374	2 484
Úplné stredné všeobecné		204	332	536
Vyššie odborné vzdelanie		74	133	207
Vysokoškolské bakalárske		65	106	171
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské		557	637	1 194
Vysokoškolské doktorandské		34	45	79
Vysokoškolské spolu		656	788	1 444
Študijný odbor	prírodné vedy	31	33	64
	technické vedy a náuky I (baníctvo, hutníctvo, strojárstvo, informatika a VT, elektrotech., tech. chémia, potravinárstvo)	145	60	205
	technické vedy a náuky II (textilná v., sprac. kože, dreva, plastov, v. hud. nástrojov, archit., staveb., dopr., pošty, telekom., automatiz., špec. odb.)	62	43	105
	poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy a náuky	101	57	158
	zdravotníctvo	50	75	125
	spoločenské vedy, náuky a služby I (filozof., ekon., polit. a práv. vedy, ekonomika a manaž., obchod a služby, SŠ- OA, HA, praktická š., učeb. odb.)	147	191	338
	spoločenské vedy, náuky a služby II (histor., filolog., pedag. a psych. vedy, publicistika a informácie, telových., učiteľstvo, SŠ - gym.)	78	295	373
	vedy a náuky o kultúre a umení	5	7	12
	vojenské a bezpečnostné vedy a náuky	18	2	20
	nezistený	19	25	44
Bez školského vzdelania		987	987	1 974
Nezistené		862	772	1 634
Úhrn		6 213	6 786	12 999

Zdroj: Štatistický úrad SR – Krajská správa v Banskej Bystrici

Tab. č. 20 - Obyvateľstvo podľa vzdelanostnej štruktúry - 2021

Mesto Veľký Krtíš Najvyšší skončený stupeň školského vzdelania	Spolu
Bez ukončeného vzdelania – osoby vo veku 0-14 rokov	966
Základné vzdelanie	1770
Stredné odborné (učňovské) vzdelanie vez maturity	2174
Úplné stredné vzdelanie s maturitou	2984
Vyššie odborné vzdelanie	543
Vysokoškolské vzdelanie	1681
Bez školského vzdelania – osoby vo veku 15 rokov a viac	41
Nezistené	869

Zdroj: Štatistický úrad SR – Krajská správa v Banskej Bystrici

V meste Veľký Krtíš je dostatočná sieť materských, základných a stredných škôl (tab. č. 21). Celkovú situáciu v oblasti školstva a vzdelávania možno hodnotiť ako priemernú. Organizácia vyučovania je zabezpečená v dopoludňajšej zmene. Personálne obsadenie škôl a školských zariadení vzhľadom na počet žiakov v jednotlivých triedach základných škôl je na dobrej úrovni.

Stav školskej infraštruktúry vzhľadom na rozlohu a počet obyvateľov mesta možno považovať za veľmi dobrú. Materiálno-technické vybavenie je na priemernej úrovni. Rezervy sú v oblasti zateplenia jednotlivých budov, v modernizácii vybavenia škôl a ich školských zariadení. Kapacita škôl (MŠ, ZŠ) zodpovedá súčasným potrebám mesta. Umiestnenie škôl je centralizované skoro do stredu mesta. Za negatívum možno považovať blízkosť frekventovanej cesty pri jednej zo ZŠ.

Tab. č. 21 - Počet škôl 2022-2023

Mesto	Materské školy	Základné školy	Združená stredná škola	Cirkevné školy	Gymnázium	Vysoké školy	Umelecké školy	Špeciálne školy
Veľký Krtíš	1	3	1	-	1	-	1	1

Zdroj: MsÚ V. Krtíš

Stav stredného a učňovského školstva je v meste uspokojivý. Počet miest v školách tohto typu plne uspokojuje dopyt na trhu. Okrem Gymnázia majú všetky stredné školy problém s umiestnením absolventov na trhu práce nakoľko nemajú skúsenosti a potrebné zručnosti pre miestny trh práce.

Základná jazyková znalosť je u mladej generácie a práve končiacich absolventov dobrá. Stredná generácia a staršia generácia nemá ani základné jazykové znalosti vo svetových jazykoch. Výhodou obyvateľov mesta Veľký Krtíš je znalosť maďarského jazyka čo je možné využiť pri rozvoji cezhraničnej spolupráce.

2.7 Sociálna a zdravotná starostlivosť

2.7.1 Zdravotná starostlivosť

Obsluha obyvateľov mesta na úrovni základných zdravotníckych služieb je zabezpečená v zariadeniach zdravotných stredísk a polikliniky (tab. č. 22, 23). Nemocničné kapacity sú koncentrované v meste Veľký Krtíš do nemocnice nezisková organizácia II. typu s počtom 122 lôžok. Počet zamestnancov k 31.12.2021 bol 265,75 osôb. Prvý kontakt pacienta s ošetrovateľom zabezpečuje sieť privátnych lekárov každého typu (praktický lekár, pediater, stomatológ, gynekológ, chirurg...)

Sieť zdravotníckych zariadení je dobre rozmiestnená a vyhovuje potrebám občanov. Rozsah poskytovaných služieb (odborné ambulancie) nenapĺňa všetky požiadavky občanov. Chýbajúca odborná zdravotná starostlivosť je sústredená v susednom meste Lučenec, kde miestni občania dochádzajú za ošetrovaním.

Tab. č. 22 - Zdravotníctvo

Mesto	Nemocnica	Ambulancia	Poliklinika	Zdravotné stredisko	Stomatológ	Lekárneň
Veľký Krtíš	1	56	1	2	8	7

Zdroj: MsÚ Veľký Krtíš

Tab. č. 23 - Počet ambulancií polikliník a lekární /stav: rok 2014

Názov územia	Samostatné ambulancie praktického lekára pre dospelých	Samostatné ambulancie praktického lekára pre deti	Samostatné ambulancie praktického lekára stomatológa	Samostatné ambulancie praktického lekára gynekológa
Mesto - Veľký Krtíš	11	6	8	4

Zdroj: Štatistický úrad SR – Krajská správa v Banskej Bystrici

Podľa posledných dostupných údajov za r. 2011 – 2012 boli príčinou smrti v okrese Veľký Krtíš i v meste Veľký Krtíš najmä tieto choroby: choroby obehovej sústavy, nádory, choroby dýchacej sústavy, choroby tráviacej sústavy, choroby močovej a pohlavnej sústavy a choroby žliaz vnútorným vylučovaním.

Podľa posledných údajov z roku 2011 okres Veľký Krtíš ako aj mesto Veľký Krtíš v úmrtnosti podľa príčin smrti sú vysoko nad celoslovenským priemerom. V špecifickej úmrtnosti podľa vekových skupín bola vyššia úmrtnosť mužov aj žien ako je celoslovenský priemer. V celkovej chorobnosti obyvateľstva je okres i mesto na posledných miestach v rámci SR. Príčinou úmrtnosti obyvateľov mesta je zlá sociálna situácia, v ktorej občania žijú a z toho vyplývajúce stresové situácie ktoré zažívajú. K nepriaznivému stavu výraznou mierou prispieva aj veková štruktúra obyvateľov.

2.7.2 Sociálna starostlivosť

V meste Veľký Krtíš sa nachádza Domov dôchodcov a Domov sociálnych služieb (DDaDSS), ktorý má spolu 142 lôžok, z toho 52 miest pre seniorov, 90 miest pre domov sociálnych služieb Starostlivosť o prijímateľov sociálnych služieb. Tvorí základnú jednotku nepretržitej starostlivosti o seniorov a zdravotne postihnutých občanov nielen z mesta Veľký Krtíš, ale aj zo širokého okolia. Kapacita zariadenia pre potreby občanov mesta i regiónu postačuje.

Od 01.01.2003 je v pôsobnosti Mestského úradu vo Veľkom Krtíši zriadená opatrovateľská služba. Jej úlohou je poskytovanie nasledovných služieb za úhradu – nevyhnutné životné úkony, nevyhnutné práce v domácnosti a v neposlednom rade formy zabezpečovania kontaktu so spoločenským prostredím. Klientelou sú výlučne dôchodcovia, prevažne zdravotne ťažko postihnutí z mesta Veľký Krtíš. Mesto disponuje dostatkom voľných priestorov, ktoré by mohli slúžiť na účely rozvoja sociálnych služieb.

2.8 Dopravná a technická infraštruktúra

Mesto Veľký Krtíš má vybudovanú kanalizáciu, ČOV, vodovod, plynofikáciu a regionálnu skládku komunálneho odpadu. V roku 1977 sa začala plynofikácia mesta. Do roku 2001 sa na území mesta vybuďovalo 17,2 km plynového potrubia.

Nosnou pozemnou komunikáciou, ktorá vedie stredom mesta je cesta I/75, ktorá je spojnícou miest Bratislava a Košice. Ďalšou významnou komunikáciou, ktorá prechádza mestom je cesta II/527. Je napojená na medzinárodný ťah E 7 v Šahách. Prechádza územím okresu od hranice s okresom Levica po hranicu s okresom Zvolen, kde pri obci Dobrá Niva opäť naväzuje na E 7 a na túto cestu sú napojené dva hraničné prechody do MR a to v Šahách a Slovenských Ďarmotách.

Vzdialenosť od Veľkého Krtíša k najbližšiemu letisku Budapešť je cca 90 km. Vzďialenosť od hlavného mesta SR - Bratislavy je 225 km. Významná poloha je k Budapešti, kde je vzdialenosť 86 km.

V železničnej doprave najväčší nedostatok spočíva hlavne v tom, že v rokoch 1945 – 1989 sa úplne zabudlo na južný dopravný ťah, ktorý tvorí najkratšie spojenie medzi dvomi metropolitnými oblasťami Slovenska. Železničnú sieť v okrese predstavuje jediná železničná trať začínajúca v meste Veľký Krtíš, ktorá má dĺžku 14 km. Medzi okresmi Veľký Krtíš a Lučenec prechádza v úseku Bušince – Kalonda /16 km/ cez územie Maďarska, z čoho plynie povinnosť platby peňažnej čiastky Maďarsku. Počas minulého obdobia tento problém nevystupoval v plnej miere. Dnes sa však dopravná dostupnosť územia stáva významnou ekonomickou kategóriou a v okrese je jednou z prekážok regionálneho rozvoja. Osobná železničná doprava bola z dôvodu slabého využitia úplne zrušená v roku 1992. Potom bola trať využívaná len po potreby nákladnej dopravy.

K prvým stavbám v meste patrilo autobusové nástupište, kde pôvodne na jeho mieste mala byť aj železničná stanica. V súčasnej dobe na autobusovom nástupišti vo Veľkom Krtíši

zastavujú autobusy diaľkových liniek smerom na Bratislavu a Banskú Bystricu a bežné regionálne linky.

Tab. č. 24 – Verejný vodovod, kanalizácia a rozvodová sieť plynu / stav: rok 2014

Názov územia	Verejný vodovod	Verejná kanalizácia	Rozvodová sieť plynu
Mesto – Veľký Krtíš	1	1	1

Zdroj: Štatistický úrad SR – Krajská správa v Banskej Bystrici

Tab. č. 25 - Miestne komunikácie, chodníky, mosty /r. 2023

Mesto Veľký Krtíš	Dĺžka miestnych komunikácií (km)		Dĺžka vybudovaných chodníkov (km)	Počet mostov
	spolu	z toho bezprašné		
Veľký Krtíš	32,40	32,40	46,95	2

Zdroj: Štatistický úrad SR – Krajská správa v Banskej Bystrici

2.9 Environmentálna kvalita

Zásobovanie pitnou vodou je v meste realizované prostredníctvom verejného vodovodu. Na vodovod bolo v roku 2022 napojených 10 866 obyvateľov.

V meste je jedna čistiareň odpadových vôd. V roku 2022 bolo na kanalizačnú sieť napojených 10 600 obyvateľov. Množstvo vyprodukovaného odpadu za rok je 2 999 ton.

V meste Veľký Krtíš sa nenachádza žiadna monitorovacia stanica SHMÚ. Najväčšími znečisťovateľmi ovzdušia v meste je kotolňa na drevoštiepku a plynové kotolne. Stredné zdroje znečistenia (plynové kotolne) pravidelne monitorujú prevádzkovatelia stredných zdrojov znečisťovania ovzdušia.

Najväčším zdrojom hluku je automobilová doprava umiestnená predovšetkým pozdĺž obytnej zóny v okolí štátnej cesty I/75 a II/527. V tejto oblasti sú prekročené prípustné limity len v čase dopravnej špičky.

Mestská zeleň má rozlohu 32,00 ha z toho park Hôrka a park pri Fontáne pod poštou. Park Hôrka sa neustále monitoruje z hľadiska vzrastlej zelene. V roku 2019 – 2020 prešiel komplexnou revitalizáciou. Ďalšiu zeleň v meste tvoria väčšinou trávne porasty a predbloková zeleň.

2. 10. Kultúra a šport

Kultúrny život nadobudol nový rozmer začiatkom 50-tych rokov, v čase výstavby baníckeho sídliska. Kultúrnu prácu povznieslo aj pravidelné premietanie filmov, vystúpenia divadelných a iných kultúrnych súborov vo viacúčelovej budove kina Baník. Táto budova slúžila

obyvateľom až do roku 1974 kedy sa premietanie presťahovalo do novostavby kultúrneho domu, kde sa premieta dodnes.

Postupne sa všetko kultúrne dianie v meste prenieslo do miestneho kultúrneho domu, len v letných mesiacoch sa niektoré podujatia konajú v prírodnom amfiteátri. Kultúrny dom je zároveň aj sídlom mestskej knižnice a miestom všetkých spoločenských, kultúrnych a vzdelávacích udalostí v meste Veľký Krtíš. O kultúrne potreby občanov mesta sa stará Mestské kultúrne stredisko.

V meste pôsobia nasledovné miestne spoločensko-kultúrne inštitúcie:

- Miestny odbor matice Slovenskej
- Divadlo Štefana Kvietika
- Slovenský zväz zdravotne postihnutých
- Spoločnosť A.H.Škultétyho
- Združenie pre rozvoj Gymnázia
- Zväz postihnutých civilizačnými chorobami
- Banícky cech
- Mestská organizácia jednoty dôchodcov na Slovensku

Tab. č. 26 – Infraštruktúra – podpora kultúry a cestovného ruchu

Mesto	Kultúrny	Pamätné	Múzeum	Knižnica	Klub	Klub	Kostol	Hrad		Kaplnka	Božie múky	Galéria kino	Farský úrad	Sochy	Kúrie	Parky	Chrán.	Chránený	Techn.	Významné
Veľký Krtíš	1	1	-	1	2	2	2	-	1	-	-	1	2	3	-	3	-	-	-	-

Zdroj: MsÚ V. Krtíš

V meste Veľký Krtíš je možnosť venovať sa najmä tzv. letným športom. Príležitosti sú pre mládežnícky šport i pre športové vyžitie dospelých (tab. č. 27).

Vybudované je futbalové ihrisko, kde prebiehajú futbalové zápasy žiakov i dospelých v rámci krajskej súťaže. Súčasťou ihriska je i krytá tribúna so šatňami. Tento objekt vzhľadom k svojmu veku a stavu je nutné postupne rekonštruovať. V tesnej blízkosti futbalového ihriska sa nachádza športová hala s basketbalovým ihriskom ako aj tenisovými kurtmi. Doplnená je tribúnou pre cca 500 divákov a sociálnym zázemím. V športovej hale je zabezpečená celodenná prevádzka a za športom chodia počas celého dňa občania mesta i blízkeho okolia. Ďalším športovým stánkom je zimný štadión.

Športovú zónu v meste Veľký Krtíš dopĺňa objekt krytej plavárne, kde okrem plaveckého bazénu je umiestnený detský bazén, fitnes centrum a sauna. V letnom období sa dá využívať vonkajší malý detský bazén, plochy pre opaľovanie i ihrisko na plážový volejbal, ktoré sa nachádzajú v areály plavárne. K jedinečnostiam mesta Veľký Krtíš patrí prírodné bio kúpalisko Krtko. V areály kúpaliska sa nachádza moderné detské ihrisko.

Okrem týchto celoročných objektov slúžiacich pre športové vyžitie občanov mesta sa na území mesta nachádzajú viacúčelové ihriská v areáloch ZŠ:

- hokejbalové ihrisko pri II. ZŠ na Nám. A.H. Škultétyho
- viacúčelové ihrisko pri I. ZŠ na Ul. Komenského
- viacúčelové ihrisko pri futbalovom štadióne

V posledných rokoch boli vybudované centrálné detské ihriská Permoník na Ul. Venevskej, Flip na Ul. B.Nemcovej, zrekonštruované a doplnené novými prvkami detské ihrisko na Ul. Novohradskej a detské ihrisko na Ul. Píseckej realizované v spolupráci so spoločnosťou STEFE THS s.r.o. Mesto Veľký Krtíš má v rámci športového areálu okrem krytej plavárne aj športovú halu a zimný štadión, v lete je využívané biokúpalisko KRTKO s moderným detským ihriskom. V parku Hôrka sa nachádza tiež moderné detské ihrisko.

V meste pôsobia nasledovné športové kluby:

- mestský futbalový klub FC Baník Veľký Krtíš
- tenisový klub Elán Veľký Krtíš
- plavecký klub Veľký Krtíš
- karate klub Veľký Krtíš
- športový klub stolného tenisu Veľký Krtíš
- volejbalový klub Veľký Krtíš
- TJ Slávia ACHP Veľký Krtíš
- Slovenský rybársky zväz
- Bežci VK
- HKM Veľký Krtíš
- Thai box fighters
- SRRZ – RZ pri ZŠ Sevoloda Čechoviča

Tab. č. 27 – Možnosť športových aktivít

Mesto	Futbalové ihrisko	Telocvičňa	Krytá plaváreň	Tenisový kurt	Strelnica	Zimný štadión	Fitness centrum	Letné kúpalisko
Veľký Krtíš	1	4	1	3	-	1	4	1

Zdroj: MsÚ Veľký Krtíš

Mesto má mnoho technických kapacít na vytváranie si športových návykov od útleho detstva.

2. 11. Bývanie, ochrana a bezpečnosť

2.11.1. Bývanie

V meste Veľký Krtíš je vlastníctvo bytov obecné, družstevné, no najviac bytov vlastní fyzické osoby. Vybavenie bytov je štandardné – podľa kategórií. Mesto nemá pripravenú infraštruktúru pre výstavbu nových domov a vzniká potreba výstavby nových najmä nájomných bytov. Technické vybavenie bytov závisí od toho, o akú kategóriu sa jedná. Na území mesta je väčšina bytov I. kategórie. V týchto bytoch je zabezpečená dodávka tepla

z centrálneho zdroja tepla ako aj dodávka pitnej vody a teplej úžitkovej vody. Súčasťou takýchto bytov je tiež samozrejme splachovacie WC. Iná situácia je u bytov II. kategórie, ktoré sa nachádzajú v centrálnej časti mesta Veľký Krtíš. Tieto byty boli realizované ako najstaršie formy hromadného bývania v meste a ich vybavenie súvisí s dobou kedy boli stavané. Nemajú zabezpečené centrálné vykurovanie a byty si zabezpečujú teplo z vlastných zdrojov, prevažne lokálnym vykurovaním formou pevného paliva. V bytoch nie je ani dodávka teplej úžitkovej vody až na niekoľko výnimiek, kde si teplú vodu zabezpečujú elektrickými prietokovými ohrievačmi.

Rodinné domy vo väčšej miere majú charakter bytov I. kategórie so všetkou vybavenosťou.

Vykurovanie bytov v meste je zabezpečené prostredníctvom centrálneho zdroja, ktorého prevádzkovateľom je spoločnosť STEFE THS s.r.o. a niekoľkými malými zdrojmi tepla na báze spaľovania zemného plynu (lokálne kotolne).

Tab. č. 28 – Výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011

Domy, byty a ukazovatele bývania Mesto Veľký Krtíš	Rodinné domy	Bytové domy	Ostatné budovy	Domový fond spolu	Vybavenie trvale obývaných bytov	Počet	
						bytov	osôb v bytoch
Domov spolu	589	309	16	914	Bytov spolu:	4 479	13 785
Trvale obývaných domov	526	309	8	843	z toho:		
v %	62,4	36,7	0,9	100	s plynom zo siete	3 072	9 877
v tom vlastníctvo:					s vodovodom		
štátu	0	10	5	15	v byte	4 398	13 561
bytového družstva	0	90	0	90	mimo bytu	12	27
obce	0	25	0	25	bez vodovodu	13	25
fyzickej osoby	520	33	0	553	nezistené	56	172
právnickej osoby	1	2	2	5	s kanalizáciou		
ostatných	5	149	1	155	prípojka na kanalizačnú sieť	4 389	13 538
s 1-2 nadzemnými podlažiami a nezistené	522	19	6	547	septik (žumpa)	64	191
s 3-4 nadzemnými podlažiami	4	131	2	137	so splachovacím záchodom	4 418	13 632
s 5+ nadzemnými podlažiami	0	159	0	159	s kúpeľňou alebo sprch. Kútom	4 420	13 618
Ubytovacích zariadení bez bytu	0	0	4	4			
Neobývaných domov	63	0	4	67			
z toho: určených na rekreáciu	4	0	0	4	Spôsob vykurovania trvale obývaných bytov	Počet	
Priemerný vek domu	26	27	25	26		bytov	osôb v bytoch
Bytov spolu	606	4 056	20	4 682			
v tom trvale obývané	542	3 921	16	4 479			
v %	12,1	87,5	0,4	100			
z toho družstevné	0	1 514	0	1 514	Ústredné kúrenie diaľkové	3 536	10 433

byty vo vlastníctve občana v bytovom dome	0	1 762	0	1 762	Ústredné kúrenie lokálne	552	1 869
neobývané	64	135	4	203	na pevné palivo	30	94
neobývané z dôvodu zmeny užívateľa	5	41	0	46	na plyn	466	1 568
neobývané, určené na rekreáciu	4	0	0	4	elektrické	37	120
neobývané, uvoľnené na prestavbu	8	4	0	12	Etážové kúrenie		
neobývané, nespôsobilé na bývanie	7	2	0	9	na pevné palivo	12	43
neobývané po kolaudácii	1	0	0	1	na plyn	59	210
neobývané v pozostalostnom alebo súdnom kon.	4	4	0	8	ostatné	10	40
neobývané z iných dôvodov	35	56	4	95	Kachle		
nezistené	0	28	0	28	na pevné palivo	161	686
Trvale obývané byty:					elektrické	8	32
Materiál nosných múrov: kameň, tehly	521	774	6	1 301	plynové	-	-
drevo	2	0	0	2	ostatné	6	23
nepálené tehly	1	0	0	1	Iné	135	449
ostatné a nezistené	18	3 147	10	3 175	Spolu	4 479	13 785
Veľkosť bytu: 1 obytná miestnosť	12	427	2	441			
2 izby	41	1 347	2	1 390			
3 izby	86	1 803	7	1 896			
4 izby	135	323	4	462			
5+ izieb	268	21	1	290			
Bývajúcich osôb	1 767	11 973	45	13 785	Vybavenie a rekreačné možnosti domácností	Počet	
Počet cenзовých domácností	706	4 617	17	5 340		bytov	osôb v bytoch
Počet hospodáriacich domácností	632	4 409	16	5 057			
Obytné miestnosti	2 412	9 974	48	12 434			
Počet osôb na 1: byt	3,26	3,05	2,81	3,08		Samotná chladnička	2 388
obytné miestnosti	0,73	1,2	0,94	1,11	Chladnička s mrazničkou	2 155	6 800
CD	2,5	2,59	2,65	2,58	Samotná mraznička	1 294	4 225
HD	2,8	2,72	2,81	2,73	Automatická práčka	2 971	9 621
Obytná plocha bytu v m²	45 880	165 104	779	211 763	Farebný televízor	3 835	12 034
Celková plocha bytu v m²	70 741	252 474	1120	324 335	Telefón v byte	2 771	8 667
Priemerný počet:					Mobilný telefón	1 309	4 235

- m ² obytnej plochy na 1 byt	84,6	42,1	48,7	47,3	Rekreačná chata, domček, chalupa	428	1 340
- m ² celkovej plochy na 1 byt	130,5	64,4	70	72,4	Osobný automobil	1 907	6 366
- m ² obytnej plochy na 1 osobu	26	13,8	17,3	15,4	Osobný počítač	482	1 703
- obytných miestností na 1 byt	4,45	2,54	3	2,78	Osobný počítač s internetom	151	531

Zdroj: MsÚ V. Krtíš

2.11.2 Ochrana a bezpečnosť

O verejný poriadok v meste Veľký Krtíš sa stará 12 príslušníkov Mestskej polície, ktorá má svoje sídlo na Ul. J. A. Komenského.

Náplňou činnosti Mestskej polície je najmä dohliadať na dodržiavanie verejného poriadku a napomáhať v súčinnosti s policajným zborom SR k odhaľovaniu trestnej činnosti na území mesta.

Zo štatistických údajov a výkazov za roky 2021 a 2022 možno konštatovať, že došlo k zníženiu počtu priestupkov hlavne v oblasti verejného poriadku. Narástol však počet priestupkov v oblasti bezpečnosti a plynulosti dopravy.

Tab. č. 29 – Vývoj priestupkov

Priestupok	Rok 2021	Rok 2022	rozdiel
Bezpečnosť a plynulosť dopravy (§ 22)	104	106	2
Proti verejnému poriadku v správe (§ 49)	3	2	1
Proti verejnému poriadku (§47, 48)	32	15	17
Priestupok proti majetku (§ 50)	8	6	2

Zdroj: správa MsP do MsZ v: Krtíš

V anketových lístkoch občanov sa často opakovala bezpečnosť občanov v meste hlavne vo večerných hodinách. Zlá situácia aj napriek existencii mestskej polície je z dôvodu prítomnosti drogovu závislej mládeže a časti rómskeho etnika. Obavy o bezpečnosť a majetok občanov sú oprávnené.

2.12 Informačná spoločnosť

Inštitúcie v meste Veľký Krtíš sú plne vybavené výpočtovou technikou a sú pripojené aj na internet. Všetky školy v meste sú tiež vybavené výpočtovou technikou a pripojením na internet. Vybavenie domácností výpočtovou technikou súvisí so vzdelanostnou úrovňou obyvateľstva. Domácnosti s vyššou úrovňou vzdelania sú väčšinou vybavené technikou a napojené na internet.

Mestský úrad vo Veľkom Krtíši má vlastný informačný portál prostredníctvom stránky www.velky-krtis.sk.

2.13 Manažment a správa mesta

Mestský úrad zamestnáva 70 zamestnancov (prepočítaný stav, Tab. č. 31).

Tab. č. 30 - Mestský úrad – počet zamestnancov podľa rokov

Mesto	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2022
	počet zamestnancov	počet zamestnancov	počet zamestnancov	počet zamestnancov	počet zamestnancov	Počet zamestnancov
Veľký Krtíš	68	68	67	61	60	70

Zdroj: MsÚ V. Krtíš

Tab. č. 31 - Organizačná štruktúra mestského úradu

Mesto – Veľký Krtíš	Rok 2022
	počet zamestnancov
Kancelária primátora	3
Kancelária prednostu	2
Mestská polícia	12
Obsluha kamerového systému	6
Odbor organizačno-správny	7
Odbor ekonomiky a správy majetku	14
Odbor sociálny, školstva a kultúry	3
Opatrovateľská služba	7
Odbor investičný a životného prostredia SÚS	10
Centrum voľného času	5
Hlavný kontrolór mesta	1
Spolu	70

Zdroj: MsÚ V. Krtíš

3. PRIESKUM VEREJNEJ MIENKY A SWOT ANALÝZA

3.1 Prieskum verejnej mienky

Pre verejnosť bol spracovaný dotazník, ktorý mapoval rôzne oblasti života, kvality služieb a zabezpečenia životných potrieb v meste Veľký Krtíš.

Metodika:

Dotazník obsahoval základnú charakteristiku respondenta a 12 zatvorených, polootvorených a otvorených otázok. Dotazník bol distribuovaný viacerými spôsobmi:

- *www stránka mesta Veľký Krtíš,*
- *v budove MsÚ (tlačená verzia),*
- *médiá, zverejnenie informácie o prieskume a možnostiach, kde si ho občania môžu nájsť.*

Verejnosti boli sprístupnené 2 verzie dotazníka – tlačená a on line verzia.

Dotazníkový prieskum prebiehal od 22. júna do 15.septembra 2015.

Vyhodnotenie dotazníka:

Dotazníkového prieskumu v meste Veľký Krtíš sa zúčastnilo 96 respondentov.

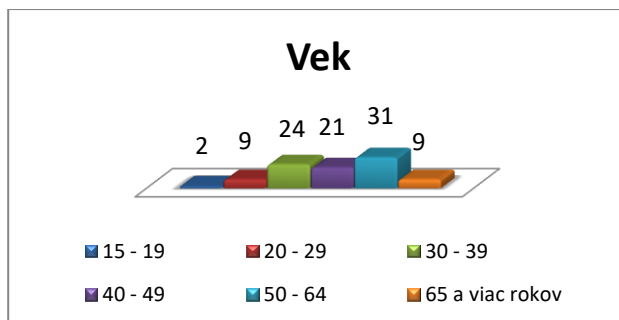
Pozn.: Čísla v zátvorke uvádzajú počet respondentov, ktorí danú odpoveď uviedli. Údaje týkajúce sa percentuálneho vyjadrenia sú zaokrúhlené.

Charakteristika respondentov:

Prieskumu sa zúčastnilo 39 mužov a 57 žien.

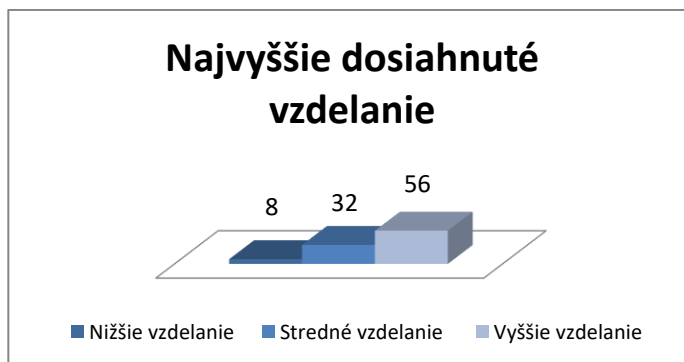
Do prieskumu boli zapojené vekové kategórie od 15 – 19 rokov až po kategóriu 65 a viac rokov. Z hľadiska vekovej štruktúry respondentov sa do prieskumu zapojili **najpočetnejšie obyvatelia vo veku 50 – 64 rokov (32,3%) a 30 – 39 rokov (25%).**

Graf č. 4

Štruktúra vzdelania respondentov bola nasledovná: 58,3% (56) dosiahlo **vyššie vzdelanie**, 33,3% (32) dosiahlo **stredné vzdelanie** a 8,3% (8) dosiahlo **nižšie vzdelanie**.

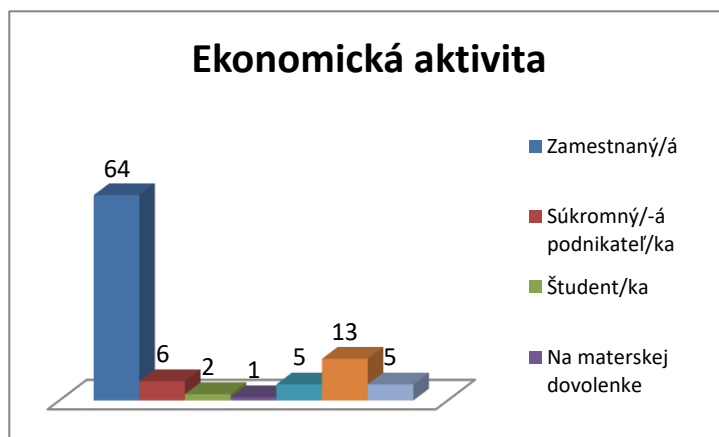
Graf č. 5

Z pohľadu štruktúry ekonomickej aktivity respondentov, **najpočetnejšiu skupinu** 66,7% (64) tvorili **zamestnanci**. Druhú najpočetnejšiu skupinu tvorili **dôchodcovia** 13,% (13). Podnikatelia (6), nezamestnaní (5) a invalidní dôchodcovia (5), tvorili skupinu v rozsahu od 6 do 5%. Ostatné ekonomické aktivity uvedené v dotazníku, ako materská dovolenka (1) a študenti (2) tvorili spolu 3,1%.

Graf č. 6

Vyhodnotenie odpovedí

1. Vo Veľkom Krtíši (bývam, pracujem, študujem, iné):

V meste Veľký Krtíš býva 61,5% respondentov (88) a alebo súčasne pracuje 35,7% (51) respondentov. Možnosti študujem, alebo iné uviedlo 2,8% (4) respondentov.

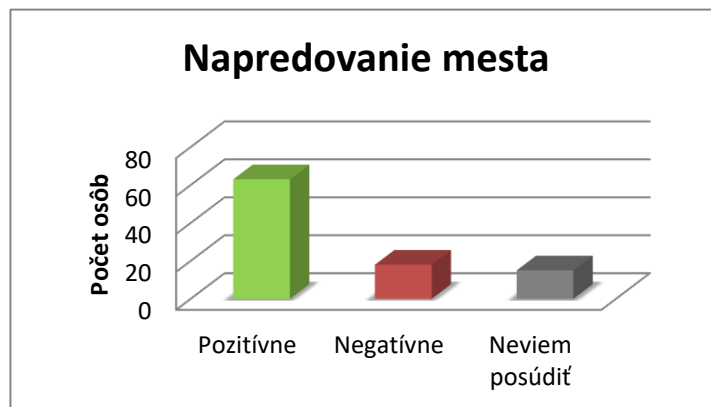
2. Ste spokojný/á s bývaním vo Veľkom Krtíši?

Z pohľadu spokojnosti s bývaním vo Veľkom Krtíši **najviac respondentov** 49% (47), uviedlo možnosť „**som čiastočne spokojný/a**“. Spokojných je 46,9% (45), nespokojných s bývaním sú len 4,2% (4) respondentov.

3. Ako hodnotíte rozvoj a napredovanie mesta v posledných 5 rokoch?

Na otázku č.3 odpovedalo 96 respondentov. Z nich 65,6% (45) hodnotilo **napredovanie mesta pozitívne**, 18,8% (18) respondentov nevedelo daný stav posúdiť. Len 15,6% (15) respondentov hodnotilo napredovanie mesta negatívne.

Graf č. 7

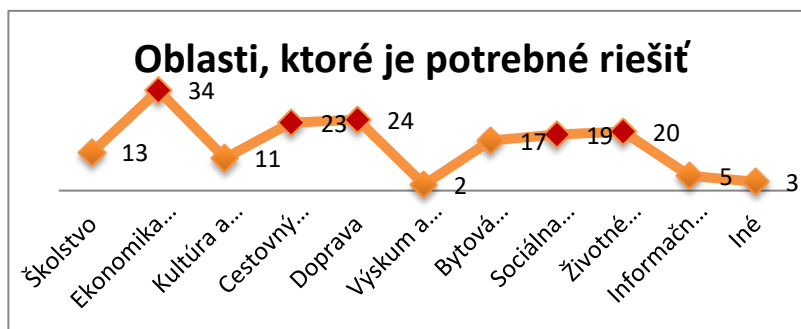

4. Ktoré z nasledujúcich oblastí je podľa Vášho názoru potrebné v meste Veľký Krtíš čo najskôr riešiť a rozvíjať?

Otázka zisťovala, ktoré z ponúkaných oblastí v meste Veľký Krtíš je potrebné podľa názoru respondentov čo najskôr riešiť a rozvíjať. Respondenti mali doporučené uviesť maximálne 2 oblasti. Mohli si vybrať z 11 možností – Školstvo; Ekonomika, podnik. prostredie; Kultúra a kultúrna infraštruktúra; Cestovný ruch, oddych, šport; Doprava; Výskum a vývoj; Bytová výstavba, základná infraštruktúra; Sociálna politika a sociálna infraštruktúra; Životné prostredie; Informačné technológie a Iné.

Najvyššiu prioritu získala oblasť ekonomiky a podnikateľského prostredia 18,4% (34). Medzi ďalšie preferované oblasti patrili **doprava 13% (24)** a **cestovný ruch 12,4% (23)**. Ďalšiu skupinu tvorilo životné prostredie (20), sociálna politika a sociálna infraštruktúra (19) a bytová výstavba (17). Najmenej pozornosti venovali respondenti oblastiam ako sú informačné technológie, výskum a vývoj a iné 5,4% (8).

Graf č. 8

5. Vyjadrite mieru Vašej spokojnosti so súčasným stavom služieb a zabezpečovania životných potrieb na území mesta Veľký Krtíš.

V otázke č.5 mali respondenti možnosť vyjadriť mieru svojej spokojnosti so súčasným stavom služieb a zabezpečovania životných potrieb na území mesta Veľký Krtíš. V ponuke mali uvedených 22 služieb a životných potrieb. Každú z nich mohli hodnotiť v škále spokojnosť – priemer – nespokojnosť.

Najmenej spokojní boli respondenti s **parkovacími miestami (42,2%)**, **úrovňou a dostupnosťou zdravotnej starostlivosti (34,5%)**, **sociálnymi zariadeniami (27,1%)**, **sociálnymi službami (25,9%)** a **službami a obchodom (22,7%)**.

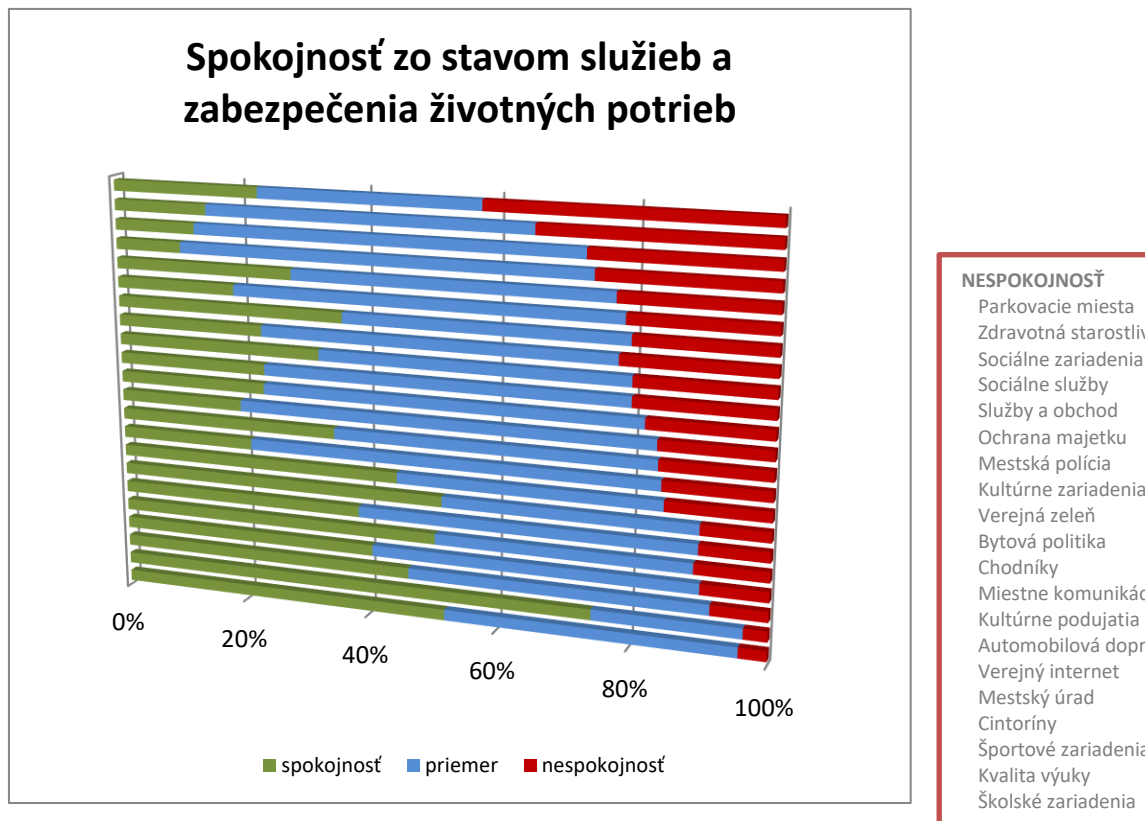
Nespokojnosť vyjadrili aj s ochranou majetku (21,3%), mestskou políciou (20,5%), stavom kultúrnych zariadení (22,2%), verejnou zeleňou (20,2%), bytovou politikou (20,2%), chodníkmi (18,3%), miestnymi komunikáciami (16,5%), kultúrnymi podujatiami (16,3%) a automobilovou dopravou (15,7%).

Naopak najväčšiu mieru spokojnosti uviedli respondenti s **mobilnými sieťami (74,4%)**, **prácou mestského úradu (51,7%)**, **športovými zariadeniami (50,6%)**, športovým vyžitím

(45,8%), verejným internetom (44,7%), stavom cintorínov (38,6%) a kvalitou výuky na školách (40,7%).

Graf č. 9

6. Chýbajú Vám niektoré služby v uvedených oblastiach?

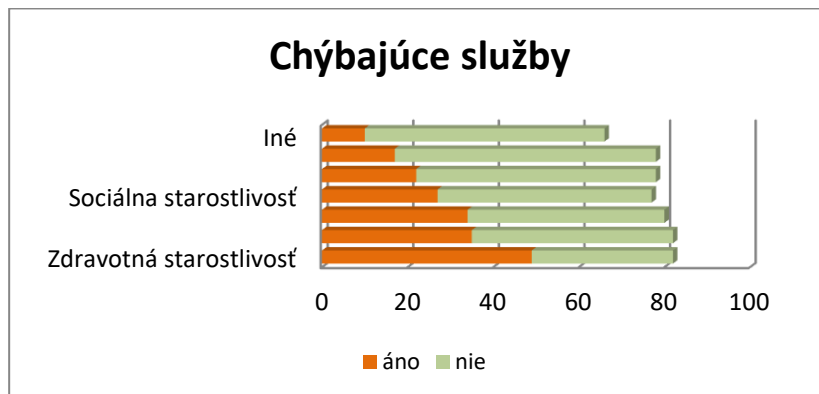
Otázka č. 6 je poloopená a venovala sa chýbajúcim službám v meste Veľký Krtíš. Respondenti sa vyjadrovali k 6 predefinovaným oblastiam a v prípade potreby mohli uviesť aj inú chýbajúcu službu.

Pri každej podotázke (službe) mali možnosť vybrať si odpoveď „áno“, resp. „nie“. Ak uviedli odpoveď „áno“, čo znamená že im daná služba chýba, mali mohli bližšie konkretizovať chýbajúce služby.

Respondentom najviac chýbajú služby v **zdravotnej starostlivosti** 59,8% (49). Ďalšie chýbajúce služby sú v oblasti **športu a voľného času**, túto potrebu vyjadrilo 42,7% respondentov (35), **dopravy** 42,5% (34), **sociálnej starostlivosti** 35,1% (27), kultúry 28,2% (22), školstva 21,8% (17) a iné služby 15,2% (10).

Naopak najvyššiu mieru spokojnosti so službami uviedli v oblasti školstva 49% (151).

Graf č. 10

Respondenti bližšie konkretizovali okruhy chýbajúcich služieb.

ZDRAVOTNÁ STAROSTLIVOSŤ

Na otázku odpovedalo 82 z 96 respondentov. Z nich 49 uviedlo, že im **chýbajú** niektoré služby v oblasti zdravotnej starostlivosti. Svoje dôvody bližšie konkretizovalo 32 respondentov.

Nespokojnosť s **kvalitou a odbornosťou lekárov** vyjadrilo 17 respondentov – kvalita a prístup (8), špecializácia a odbornosť (9). Nespokojnosť so **súčasným stavom a kvalitou Všeobecnej nemocnice s poliklinikou vo Veľkom Krtíši** vyjadrilo 16 respondentov. Konkrétne sa vyjadrovali k zlej dostupnosti zdravotnej starostlivosti v prípade špecializovaných vyšetrení, poskytnutí prvej pomoci, k potrebe rozšírenia, resp. obnovy zrušených oddelení (12), k potrebe modernizácie (4) a zvýšeniu kvality poskytovaných služieb (2). Respondenti upozornili aj na problémom so starostlivosťou o ťažko chorých pacientov (2).

ŠPORT, VOĽNÝ ČAS

Na otázku odpovedalo 82 z 96 respondentov. Z nich 35 uviedlo, že im **chýbajú** niektoré služby v oblasti športu a voľného času. Svoje dôvody bližšie konkretizovalo 26 respondentov. Najčastejšou témou, ktorá medzi respondentmi rezonovala, bola chýbajúca **cyklotrasa, resp. cyklistický chodník** (8). Ďalšou témou, ku ktorej respondenti vyjadrili požiadavku, je potreba **verejných a hlavne dostupných športových zariadení** (6).

Podľa respondentov je ďalej potrebné rozšíriť možnosti kúpania sa v meste (3), poskytnúť viac športových aktivít pre deti a mládež (2), dobudovať mestský park (2), vybudovať bežecké trate a turistické chodníky (1) a vybudovať kynologický areál (1).

DOPRAVA

Na otázku odpovedalo 80 z 96 respondentov, ktorí uviedli, že im **chýbajú** niektoré služby v oblasti dopravy. Z nich 34 uviedlo, že im chýbajú niektoré služby v oblasti dopravy. Svoje dôvody bližšie konkretizovalo 25 respondentov.

Najviac odpovedí sa týkalo **dopravného spojenia, chýbajúcich spojov a zlej dostupnosti** (11), z toho niektorí respondenti priamo uviedli SAD (4), mestskú dopravu (2), vlakové spojenie (2).

Ďalšou dôležitou témou v tejto sfére je **parkovanie**. Vážny nedostatok parkovacích miest vo Veľkom Krtíši vníma 6 respondentov.

Okrem spomínaných tém respondenti uviedli aj chýbajúcu rýchlostnú komunikáciu (3), bezpečnejšie križovatky (3), havarijný stav komunikácií (3) a taxi službu (1).

SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ

Na otázku odpovedalo 67 z 96 respondentov, ktorí uviedli, že im **chýbajú** niektoré služby v oblasti sociálnej starostlivosti. Z nich 27 uviedlo že im **chýbajú** niektoré služby v oblasti sociálnej starostlivosti. Svoje dôvody bližšie špecifikovalo 17 respondentov.

Viac **služieb a sociálnych zariadení pre seniorov** vo všeobecnosti chýba 15 respondentom. Konkrétne chýba denný stacionár pre seniorov a ťažko chorých (6), penzión pre seniorov (6), kvalitnejšie služby a opatrovateľská služba (4), klub dôchodcov (2) a sociálny taxík (1).

Medzi odpoveďami zazneli aj témy - starostlivosť o mentálne chorých (1) a starostlivosť detí občanov rómskej menšiny (1).

KULTÚRA

Na otázku odpovedalo 78 zo 96 respondentov, ktorí uviedli, že im chýbajú niektoré služby v oblasti kultúry. Z nich 22 uviedlo že im **chýbajú** niektoré služby v oblasti kultúry. Svoje dôvody bližšie špecifikovalo 14 respondentov.

Viac **kultúrnych podujatí** vo Veľkom Krtíši v podobe koncertov, divadelných predstavení, kina, múzeí a podujatí si praje 14 respondentov.

Občania v našom prieskume vnímajú aj nedostatok priestoru na kultúrne podujatia v podobe amfiteátra (3). Dostatok kultúry pre deti a mládež chýba 3 respondentom.

ŠKOLSTVO

Na otázku odpovedalo 78 zo 96 respondentov, ktorí uviedli, že im chýbajú niektoré služby v oblasti školstva. Z nich 17 uviedlo že im chýbajú niektoré služby v oblasti školstva. Svoje dôvody bližšie konkretizovalo 9 respondentov.

Najviac problémov sa viaže k **základným školám** (5) - špecializácia škôl, nepostačujúce doučovanie, zlá vybavenosť škôl, nevyhovujúca kvalita výuky. Ďalej respondenti uviedli problémy týkajúce sa **stredných škôl** (4) - nevhodná prepojenosť stredných škôl s praxou, chýbajúce stredné odborné školy, učňovské školy, vybavenosť. Dvaja respondenti upozornili na problém nízkej dostupnosti materských škôl a jasí.

INÉ

Možnosť uviesť aj iné, ako pomenované problémy, využilo 10 z 96 respondentov, 7 z nich konkretizovalo svoju odpoveď.

Medzi odpoveďami boli uvedené - nevyhovujúca čistota mesta (2), kamerový systém, transparentnosť mesta, málo pracovných možností, málo nových bytov, mestský rozhlas a čistiareň (po 1 respondentovi).

7. Ktoré problémy je podľa Vás potrebné riešiť čo najskôr?

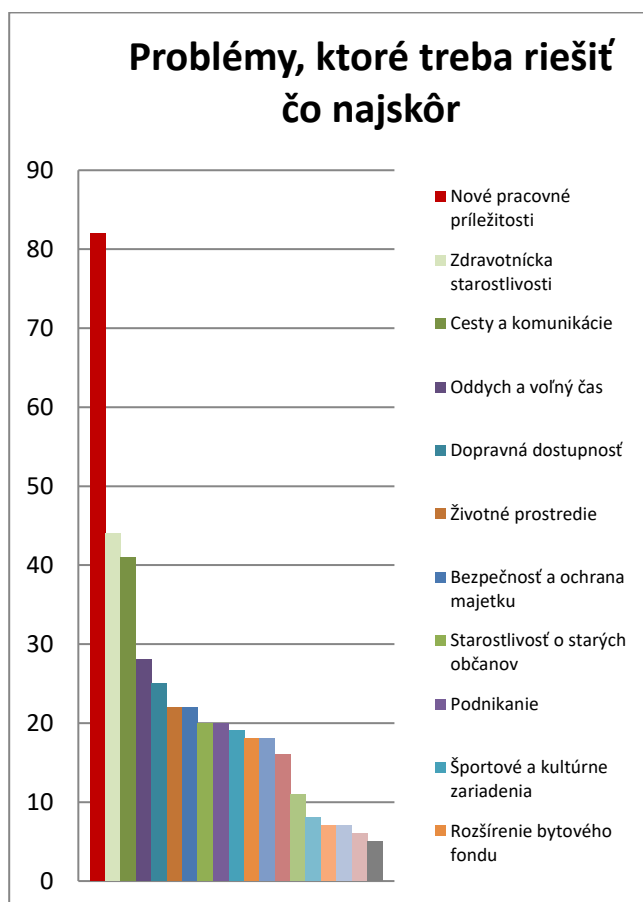
Otázka č. 7 je polootvorená. Respondenti mali možnosť vybrať si z 19 preddefinovaných oblastí a v prípade potreby uviesť aj inú. Respondenti mohli uviesť viac problémových oblastí, doporučených bolo max. 5.

Medzi najvypuklejšie problémy zaradili respondenti **nové pracovné príležitosti** 85% (82), **zdravotnícku starostlivosť** 46% (44), **cesty a komunikácie** 43% (41), **oddych a voľný čas** 29% (28) a **dopravnú dostupnosť** 26% (25).

Ďalšie uvedené problémy sa týkali životného prostredia 23% (22), bezpečnosti a ochrane majetku 23% (22), starostlivosti o starých občanov 21% (20), podnikaniu 21% (20), športovým a kultúrnym zariadeniam 20% (19), rozšíreniu bytového fondu 19% (18), individuálnej bytovej výstave 19% (18), informovanosti občanov 17% (16), iným problémom 11% (11), komunálnym službám 8% (8), školskej výchove 7% (7), predškolskej výchove 6% (6) a službám 5% (5).

Kategóriu „INÉ“ si vybralo 11 respondentov. Viacero uvedených odpovedí však len bližšie špecifikuje predchádzajúce preddefinované problémové oblasti, napr. informovanosť prostredníctvom mestského rozhlasu (3), rozšírenie služieb o čistiareň, brašnárstvo (3), budovanie náučných chodníkov (4), detské jasle (1) a pod.

Graf č. 11

8. Aké konkrétne projekty navrhujete v meste realizovať?

Na otázku odpovedalo 49 respondentov, čo je 51% z celej skupiny respondentov.

Oblasť ku ktorej sa respondenti vyjadrovali najčastejšie bola **šport a voľný čas** (36). Z nich najviac návrhov projektov sa týkalo **renovácie mestského parku Hôrka** (12), ďalej to boli **cyklotrasy** (10), náučné chodníky (3), športoviská pre deti a mládež (3), rozhľadne (1), komunitná záhrada (1).

Návrhy projektov zameraných na **zlepšenie infraštruktúry** uviedlo 12 respondentov. Z nich 7 sa týkalo **parkovacích miest** a 5 **skvalitnenia komunikácií** v meste.

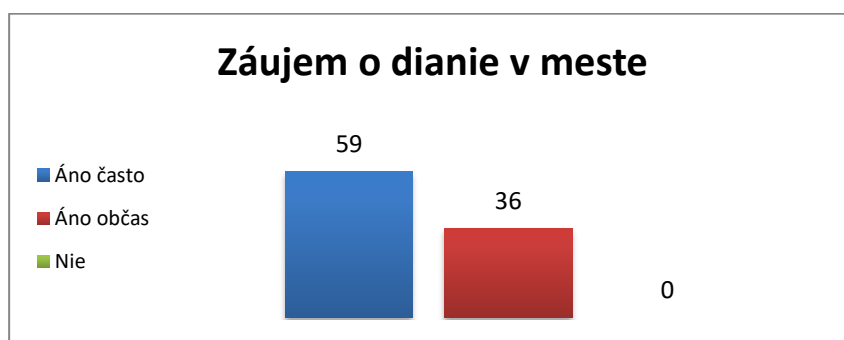
Ďalšiu skupinu tvorili projekty zamerané na **ekonomické posilnenie regiónu a tvorbu pracovných príležitostí, hlavne pre mladých** (8).

Sociálnu oblasť navrhuje prostredníctvom projektov riešiť 6 respondentov, napr. domov dôchodcov a služby pre seniorov (3) a prácu s marginalizovanými skupinami (3). Ďalšie oblasti, ktoré respondenti uviedli sa týkali **zlepšenia informovanosti** (6) a to hlavne webovej stránky a mestského rozhlasu, **výstavby nájomných bytov** (5), zlepšenia **ponuky kultúrnych podujatí** (5), **zeleni v meste** (3), rozšírenia **služieb a obchodov** (3), rozšírenia **MŠ a jasí** (2), rozšírenia a **zlepšenia mimoškolských aktivít** (2), zefektívnenia **separovaného zberu** (2), **kynologický areál** (1) a **rekonštrukcia nemocnice** (1).

9. Zaujímate sa o dianie a život v meste Veľký Krtíš?

Otázka mapovala záujem respondentov o dianie v meste. Mali možnosť výber z 3 preddefinovaných odpovedí „áno často“ – „áno občas“ – „nie“. Odpoveď „nie“ neuviedol ani jeden respondent. 62,1% (59) sa **zaujíma o dianie v meste často** a 37,9% (36) občas.

Graf č. 12

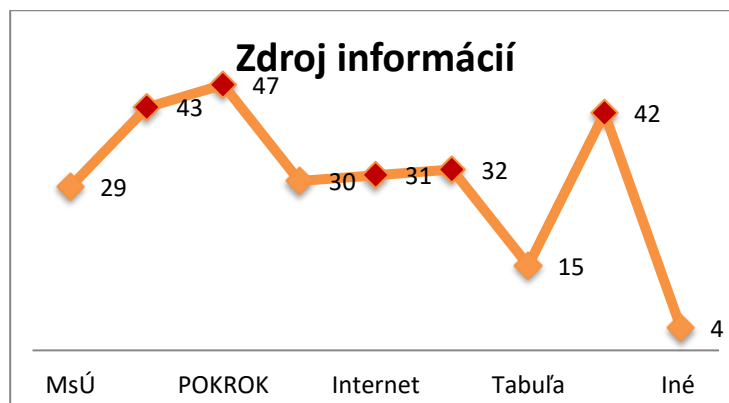
10. Odkiaľ najčastejšie čerpáte informácie o dianí v meste?

Otázka č.10 bolo poloopená. Respondenti mali možnosť vybrať si z 9 preddefinovaných možností, resp. uviesť iný zdroj informovanosti. Respondenti mohli uviesť aj viac zdrojov.

Najčastejšie využívaným zdrojom informovania o dianí v meste sú **regionálne noviny POKROK**, tento zdroj využíva 49% respondentov (47). Ďalším v poradí je **webová stránka**

mesta **Veľký Krtíš** (www.velky-krtis.sk), ktorú sleduje 45% (43) respondentov. **Priateľov a rodinu**, ako zdroj informácií uviedlo 44% (42), mestský rozhlas 33% (32), internet 32% (31), NAŠE NOVINKY 31% (30), MsÚ 30% (29), úradnú tabuľu 16% (15) respondentov. 4 respondenti uviedli aj INÉ informačné zdroje – klebety, okolo sediacich, letáky, oznam mesta.

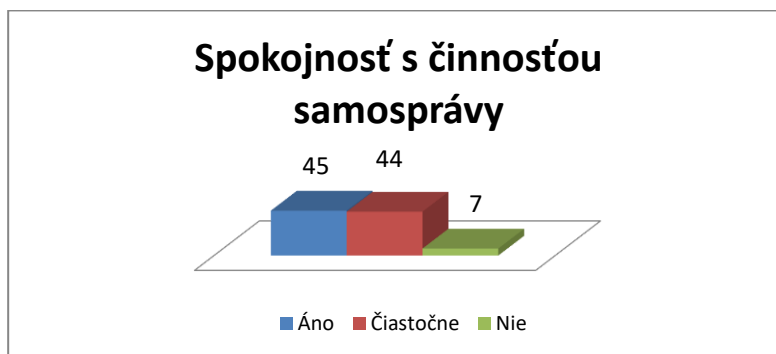
Graf č. 13

11. Ste spokojný/á s činnosťou miestnej samosprávy v posledných 5 rokoch?

Na otázku odpovedalo všetkých 96 respondentov. Z nich 46,9% (45) **hodnotí činnosť samosprávy pozitívne**, 45,8% (44) respondentov vyjadrilo čiastočnú spokojnosť a 7,3% (7) vyjadrilo nespokojnosť.

Graf č. 14

12. Podľa Vášho názoru, v ktorej oblasti by mohla lepšie fungovať samospráva?

Ak v predchádzajúcej otázke (č.11) vyjadrilo čiastočnú spokojnosť, resp. nespokojnosť s činnosťou samosprávy 51 respondentov, 62,7% z nich z nich uviedlo v otázke č. 12 svoj názor na zlepšenie jej fungovania. Otázka č. 12 bola otvorenou otázkou.

Z 32 respondentov ktorí odpovedali na túto otázku, by si 13 želalo **lepšiu interakciu** so samosprávou. Presnejšie, ide o spôsob komunikácie, viac ústretovosti pri riešení problémov, viac záujmu o problémy občanov, viac súkromia pri platení daní.

Druhá najčastejšia téma, ku ktorej sa občania vyjadrovali bola **informovanosť** (12). Z nich 8 respondentov navrhuje zlepšenie webovej stránky vrátane obnovenia diskusie na webe, 3 respondenti sú za zriadenie informátora na MsÚ. Medzi odpoveďami respondenti uviedli aj zlepšenie mestského rozhlasu a transparentnosť pri informovaní.

V odpovediach respondentov ďalej rezonovali témy ako **bezpečnosť a ochrana majetku** (4), **zlepšenie sociálnych služieb** (4), **oddych a voľný čas** (3), a **posilnenie ekonomickej oblasti** (3).

Ojedinele sa medzi odpoveďami objavili aj témy ako sú zdravotná oblasť, bytová politika, životné prostredie, projekty financované zo zdrojov EÚ.

3.2 Odborné pracovné skupiny

Kľúčovým predpokladom úspešnej prípravy PHSR bolo vytvorenie pracovných / tematických skupín. Realizačný tím navrhol 3 pracovné tematické skupiny:

- vzdelávanie, sociálna starostlivosť, kultúra, šport a zdravotníctvo;
- regionálny rozvoj, životné prostredie, infraštruktúra a bývanie;
- hospodárstvo a podnikateľské prostredie.

Metodika

Princíp tvorby pracovných skupín:

- V každej skupine bolo cca 10 členov
- Zloženie pracovných skupín:
 - o zástupcovia oddelení MsÚ Veľký Krtíš,
 - o členovia komisií, poslanci,
 - o kľúčoví aktéri rozvoja mesta.
- Členov pracovných skupín nominovali vedúci odborov

Samotné workshopy prebiehali v druhej polovici júna.

Pracovné skupiny facilitovala Mgr. D. Hullová. Bol zabezpečený zápis a nahrávanie.

Náplňou tematických workshopov bolo:

- o predstavenie kľúčových problémov vyplývajúcich z dotazníkového prieskumu pre verejnosť,
- o SWOT analýza,
- o pomenovanie problémov mesta Veľký Krtíš v jednotlivých oblastiach,
- o analýza príčin a dôsledkov v jednotlivých oblastiach.

Prepisy z workshopov boli následne zaslané členom pracovných skupín na pripomienkovanie, príp. doplnenie. Všetky zaslané podnety boli zapracované.

3.3 Ex-post hodnotenie predchádzajúceho dokumentu

Prehľad realizovaných projektov za obdobie rokov 2014 – 2022

Opatrenia	Rok realizácie	Rozpočet v EUR	Zdroj financovania EU/dotácia/vlastné
Obnova budovy Mestského úradu Veľký Krtíš	2016 -2018	919 603,22	EU/ŠR/vlastné
Zhodnocovanie bio odpadu v meste Veľký Krtíš	2018	91 913,40	EU/ŠR/vlastné
WIFI pre Teba vo Veľkom Krtíši	2021	9 000,00	EU/ŠR/vlastné
Zhromažďovanie dažďových vôd, jej využitie a likvidácia, Veľký Krtíš	2022	558 283,70	EU/ŠR/vlastné
Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš	2021 - 2023	199 453,38	EU/ŠR/vlastné
Zvýšenie kvality ŽP prostredníctvom obstarania nových nádob na kuchynský odpad vo Veľkom Krtíši	2022	20 217,98	EU/ŠR/vlastné
Revitalizácia vnútrobloku - ul. Lučenská	2022	219 621,01	EU/ŠR/vlastné
Riešenie migračných výziev v meste Veľký Krtíš	2023	85 800,00	EU/ŠR/vlastné
Rekonštrukcia, úprava chodníkov, parkovísk, MK, obnova asfaltových povrchov	2014	502 157,30	vlastné
Rekonštrukcia, úprava chodníkov, parkovísk, MK, obnova asfaltových povrchov	2015	97 311,67	vlastné
Rekonštrukcia, úprava chodníkov, parkovísk, MK, obnova asfaltových povrchov	2016	245 581,60	vlastné
Rekonštrukcia, úprava chodníkov, parkovísk, MK, obnova asfaltových povrchov	2017	338 256,14	vlastné
Rekonštrukcia, úprava chodníkov, parkovísk, MK, obnova asfaltových povrchov	2018	1 020 483,00	vlastné
Rekonštrukcia, úprava chodníkov, parkovísk, MK, obnova asfaltových povrchov	2019	223 996,72	vlastné
Rekonštrukcia, úprava chodníkov, parkovísk, MK, obnova asfaltových povrchov	2020	10 726,00	vlastné

Rekonštrukcia, úprava chodníkov, parkovísk, MK, obnova asfaltových povrchov	2021	210 871,18	vlastné
Rekonštrukcia, úprava chodníkov, parkovísk, MK, obnova asfaltových povrchov	2022	490 403,27	vlastné

Zdroj: mesto, rok 2023

Celková hodnota investícií v rokoch 2014 – 2022 bola v hodnote viac ako **5 243 tis. EUR**.
Zdroje financovania boli dotačné, EU a vlastné.

3.4 SWOT analýza, STEEP analýza

SILNÉ STRÁNKY
- rozvinutá technická infraštruktúra (vodovod, kanalizácia, plynofikácia) - tradícia vinohradníctva - vybudované športové areály - dobrá ponuka základných obchodných služieb - tradícia jarmokov - vysoká ekologická hodnota životného prostredia - dostatok ihrísk na sídliskách pre deti - existujúca infraštruktúra odpadového hospodárstva
SLABÉ STRÁNKY
- zlá dostupnosť územia - zvyšujúca sa migrácia obyvateľov vzdelaných a v produktívnom veku z mesta - zhoršuje sa veková skladba obyvateľstva (narastá podiel prestárlych občanov) - u dlhodobo nezamestnaných je vysoký podiel ľudí bez vzdelania, príp. so základným vzdelaním a vyučením - nevyhovujúca dopravná infraštruktúra pre vstup zahraničných investorov - nezáujem (apatia) občanov o veci verejné - nedostatočne riešená rómska problematika - nedostatočná štruktúra a dostupnosť sociálnych služieb (hlavne pre seniorov) - existujúce voľné priestory nevyhovujú potrebám podnikateľov - nízka úroveň spolupráce škôl a podnikateľov - nedostatočné prepojenie školy a praxe - nevyužíva sa celkový potenciál v oblasti cestovného ruchu - neuspokojivá štatistika priestupkov proti majetku - nízky priemerný mesačný príjem - slabá propagácia v oblasti cestovného ruchu - rozsah zdravotníckych služieb nevyhovuje potrebám občanov (absencia odborných ambulancií) - rastúci priemerný vek lekárov - chýbajú pobytové produkty pre cestovný ruch - zhoršujúca sa kultúra občanov (verejné priestory) - chýbajúca cyklotrasa
PRÍLEŽITOSTI
- rozvíjajúca sa cezhraničná spolupráca s možnosťou realizácie spoločných slovensko-maďarských programov (INTERREG)

- možnosť dobudovania základných dopravných systémov na Juhu Slovenska – R7 - rastúce možnosti spolupráce pre investorov - rastúca potreba po rozvoji sociálnych služieb - rastie potreba ďalšieho vzdelávania - vytváranie pracovných príležitostí pre mladých - potenciál pre bioprodukty (alternatívne poľnohospodárstvo) - vínná cesta - suroviny v regióne a následná finalizácia výroby
OHROZENIA
- neefektívne nástroje na riešenie nezamestnanosti na Slovensku - slabá podpora a tvorba podnikateľského prostredia - zhoršujúca sa infraštruktúra okresu a regiónu - utlmený systém železničnej dopravy v regióne - prenos kompetencií bez primeranej finančnej podpory - vysoké ceny energií

STEEP analýza

Okrem SWOT analýzy, ktorá hodnotí vonkajšie a vnútorné faktory, príležitosti a ohrozenia a na ich základe formuluje hlavné disparity a faktory rozvoja, sa v praxi používa aj STEEP analýza. Táto metóda hodnotí iba existujúce externé faktory dotýkajúcich sa relevantných oblastí vo vzťahu ku konkrétnemu územiu. Externé faktory boli rozdelené do piatich oblastí: sociálne, technologické, ekonomické, ekologické a politické faktory. Analyzované boli verejne dostupné dáta vo všetkých piatich oblastiach a následne boli spracované do nasledovnej tabuľky:

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické
Starnutie populácie	Komunikačné možnosti medzi ľuďmi a inštitúciami sa menia, rozvíja sa spolupráca na diaľku	COVID 19 – ekonomické dopady	Zmena klímy - celkové oteplenie, extrémne zrážky, veterné smršte, extrémne teplé letné obdobia	Vývoj v oblasti legislatívy, možných štátnych zásahov, politických a súdnych rozhodnutí a pod.
Migrácia obyvateľov za prácou a štúdiom do veľkých miest a zahraničia	Technológia využívaná na intenzívnu prácu z domu	Finančné zdroje rozpočtu (napr. dane)	Odpadové hospodárstvo - environmentálne povedomie občanov narastá	Vývoj v oblasti verejných politík a štátnej politiky
COVID 19 – zmena života – uzatváranie sa do seba, izolovaný život v rodinách	Využívanie technológie deťmi na úkor pohybu a sociálnych kontaktov	Zvýšenie príjmov ekonomicky aktívneho obyvateľstva	Podpora ochrany ŽP zo strany EÚ, štátu, samosprávy	Legislatíva EÚ a jej vývoj, štrukturálne fondy na roky 2021 - 2027

Zmeny správaní obyvateľstva, zmeny postojov k životu	Technika umožňuje nové spôsoby vzdelávania a školení online	Investície do infraštruktúry	Udržateľnosť ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb na život v meste
Rýchle životné tempo, veľa stresu	Sociálne siete – nový spôsob komunikácie a práce	Príchod nových podnikateľov do mesta	Posúdenie možných environmentálnych rizík	Zmena mestského zastupiteľstva ako výsledok komunálnych volieb

Zdroj: vlastné spracovanie

3.5. Problémová analýza

Zástupcovia mesta Veľký Krtíš v spolupráci s realizačným tímom počas tvorby dokumentu identifikovali nasledovné problémy ako kľúčové pre riešenie v období najbližších 7 rokov:

- **nedobudovaná technická infraštruktúra, potreba modernizácie a rekonštrukcie existujúcej technickej infraštruktúry** (miestne komunikácie, spevnené plochy a chodníky v meste, rekonštrukcia budov v majetku mesta, verejná zeleň a verejné priestranstvá, odpadové hospodárstvo.....)
- **rozvoj občianskej infraštruktúry** (cyklotrasa, vytvorenie podmienok pre bývanie, výstavba detského ihriska, viacúčelového ihriska, rozšírenie športovej infraštruktúry, relaxačná zóna, zatriktívnenie mesta z hľadiska cestovného ruchu, sociálna starostlivosť...)
- **rozvoj ľudských zdrojov** (vzdelávanie a informovanosť občanov, riešenie rómskej otázky, SMART projekty, kybernetická bezpečnosť, ...)

Za najväčšie následky týchto problémov sa považuje:

- migrácia mladých ľudí za prácou dočasne alebo natrvalo mimo mesta, aj do zahraničia

Príčinami tohto stavu sú:

- nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily pre existujúce voľné pracovné miesta,
- nízka úroveň využitia ponúkaných možností a daností mesta,
- nedostatok finančných prostriedkov,
- nevyhovujúca legislatíva,
- prehlbovanie regionálnych rozdielov.

Kľúčové disparity:

- migrácia obyvateľstva a celkové starnutie obyvateľstva (pokles podielu obyvateľstva v predproduktívnom a produktívnom veku, nárast obyvateľstva v poproduktívnom veku)
- všeobecný nedostatok pracovných príležitostí v meste a v regióne

Hlavné faktory rozvoja:

- geografická poloha mesta a štátne cesty I/75 a II/527 prechádzajúce stredom a okrajom mesta

- prírodný potenciál, rast záujmu o obnoviteľné zdroje energie
- miestna samospráva a jej ekonomický potenciál
- ekologický systém hospodárenia a výroba ekologických potravín
- možnosti na rozvoj cestovného ruchu - cyklistika

Budúci vývoj mesta závisí predovšetkým od aktívneho prístupu samosprávy k riešeniu problémov a navrhovaniu stratégie rozvoja. Samospráva urobí všetko preto, aby ich rozvojové plány uspeli a mesto sa sústredilo najmä na elimináciu kľúčových disparít, ako aj na využitie najvýznamnejších faktorov rozvoja. Do budúcnosti predpokladáme pri správnom využití tohto potenciálu občianskej a technickej infraštruktúry, rozvoj služieb, rozvoj podnikania a nové pracovné miesta v meste.

4. PROGRAMOVÁ A REALIZAČNÁ ČASŤ

4.1. Stanovenie cieľov

Mesto Veľký Krtíš so svojim územím a obyvateľstvom v rámci regiónu vytvára priestor, ktorý má nezastupiteľný spoločenský, prírodný, ekologický a hospodársky význam. Program je založený na uvedení si historických tradícií súčasných hodnôt, jedinečných daností s predpokladom v úspešnosť budúceho rozvoja.

Zmyslom tvorby predloženej stratégie je vytvoriť východiskové podmienky k aktivizovaniu obyvateľov a samosprávy k tomu, aby sa vlastnými silami snažili o zvýšenie kvality života na základe harmonického rozvoja daností mesta. Formulovanie stratégie mesta vychádza z analýzy jej hlavných problémov, zisťovania ich príčin a hľadania riešení na základe analýzy potenciálnych možností pre rozvoj, ako aj stanovených predpokladov a podmienok reálnosti splnenia definovaných cieľov. Stratégia je stanovená strategickými cieľmi. Strategické ciele predstavujú pohľad do budúcnosti na najbližších 7 rokov. **Je potrebné počítať s jeho pravidelnou 2 – 3 ročnou aktualizáciou.**

Program rozvoja mesta vytvára spoločnú stratégiu samosprávy, partnerov a obyvateľov s cieľom riešenia problémov mesta. Na báze rozvoja mesta možno:

- vytvoriť platformu partnerstiev,
- formulovať stratégiu rozvoja, jej krátkodobé a dlhodobé ciele,
- ich zabezpečenie formou konkrétnych prostriedkov,
- zabezpečiť kvalitné riadenie procesu rozvoja.

Hlavný cieľ mesta je definovaný špecifickými cieľmi a je základným východiskom, ktorý deklaruje:

- na akej úrovni je mesto v súčasnosti,
- kde by realizácia špecifických cieľov v danom časovom horizonte mala dospieť,
- aké opatrenia si stanovuje,
- na ktoré problémové okruhy je stratégia zameraná,
- ako ich chce dosiahnuť.

Realizácia stratégie formulovaná strategickými cieľmi je naplňovaná konkrétnymi projektmi. Hospodársky a sociálny rozvoj je závislý od riešenia všetkých súvislostí a nadväzností

s využitím všetkých výhod územia. Preto jednotlivé projekty musia zabezpečovať rozvoj v rôznych oblastiach činností.

4.2. *Vízia, strategický cieľ a špecifické ciele*

Obyvatelia mesta Veľký Krtíš, zástupcovia mesta a poslanci si vytvorili nasledovnú víziu svojho rozvoja v horizonte 10 rokov:

Mesto Veľký Krtíš je mestom s dostatkom pracovných príležitostí pre každého, s dobre vybudovanou infraštruktúrou, čistým životným prostredím, poriadkom v meste a možnosťami pre šport a zábavu pre všetkých.

Mesto chce byť úspešné a zvýši kvalitu života obyvateľov.

Pri strategickom plánovaní platí zásada: ciele musia mať zmysel, výsledky musia byť merateľné a opatrenia pre realizáciu musia byť splniteľné.

Na základe analýzy problémov v meste Veľký Krtíš bol stanovený nasledovný **strategický cieľ**:

Zabezpečiť kvalitný život v meste Veľký Krtíš, ktorý bude rešpektovať ochranu životného prostredia.

Prioritné oblasti rozvoja:

- Infraštruktúra a životné prostredie
- Kvalitné a dostupné verejné služby

Pre dosiahnutie tohto strategického cieľa si zástupcovia mesta stanovili nasledovné **dva základné špecifické ciele**:

- dobudovanie chýbajúcej, rekonštrukcia a modernizácia existujúcej infraštruktúry s ohľadom na ochranu životného prostredia
- zvýšenie kvality verejných služieb vo verejnej správe, školstve, sociálnej starostlivosti, kultúre, športe a bývaní

Prehľadná tabuľka cieľov a opatrení rozdelená podľa prioritných oblastí

Vízia: „Mesto Veľký Krtíš je mestom s dostatkom pracovných príležitostí pre každého, s dobre vybudovanou infraštruktúrou, čistým životným prostredím, poriadkom v meste a možnosťami pre šport a zábavu pre všetkých.“ Mesto chce byť úspešné a zvýši kvalitu života obyvateľov.	
Strategický cieľ: Zabezpečiť kvalitný život v meste Veľký Krtíš, ktorý bude rešpektovať ochranu životného prostredia.	
Špecifické ciele: - dobudovanie chýbajúcej, rekonštrukcia a modernizácia existujúcej infraštruktúry s ohľadom na ochranu životného prostredia - zvýšenie kvality verejných služieb vo verejnej správe, školstve, sociálnej starostlivosti, kultúre, športe a bývaní	
Prioritná oblasť rozvoja Infraštruktúra a životné prostredie	Prioritná oblasť rozvoja Kvalitné a dostupné verejné služby
Opatrenie 1.1 Dobudovanie chýbajúcej miestnej infraštruktúry vrátane projektovej prípravy, rekonštrukcia a modernizácia jestvujúcej, verejná zeleň	
Opatrenie 1.2 Zníženie energetickej náročnosti budov v majetku mesta a ich rekonštrukcia, využívanie obnoviteľných zdrojov energií, modernizácia vybavenia školských zariadení	
Opatrenie 1.3 Zvýšenie kvality a efektívnosti odpadového hospodárstva	
Opatrenie 2.1 Zatraktívnenie prostredia z hľadiska cestovného ruchu	
Opatrenie 2.2 Budovanie voľnočasovej a sociálnej infraštruktúry, zabezpečenie starostlivosti o seniorov a zdravotne ťažko postihnutých, rozvoj bývania	
Opatrenie 2.3 Rozvoj vzdelávania, environmentálne vzdelávanie, SMART projekty, kybernetická bezpečnosť	

Prostredníctvom jednotlivých opatrení sa bude mesto snažiť naplniť strategický cieľ a víziu integrovaním smart prístupov spracovaním adresných cieľov na podporu rozvoja mesta prostredníctvom kapitalizácie rozvojového potenciálu. Mesto sa bude snažiť sústrediť pozornosť na maximálne využitie rozvojového potenciálu. Počas 7 ročného plánovacieho obdobia bude uplatňovať integrovaný prístup, kedy spojí infraštruktúrne riešenia s inováciami využívajúcimi najnovšie poznatky pre zabezpečenie kvality života obyvateľov. Smart znamená správať sa rozumne a efektívne a udržateľne využívať svoje zdroje.

Programová časť PHRSR pozostáva z definície a popisu pripravovaných opatrení a aktivít, ktoré budú slúžiť ako podklad pre realizačnú a finančnú časť rozvojovej stratégie na obdobie rokov 2023 až 2030. V nasledujúcich tabuľkách sa nachádzajú zoznamy konkrétnych aktivít prislúchajúcich k jednotlivým opatreniam, pričom farebné odlíšenie predstavuje príslušnosť opatrení a aktivít k cieľom definovaným v strategickej časti.

PHRSR mesta obsahuje nasledovné časti:

- analytickú časť (pozostáva zo situačnej analýzy),
- rozvojová stratégia (pozostáva z formulovania vízie, analýzy SWOT a STEEP, strategických a špecifických cieľov a opatrení),
- programovú a realizačnú časť (pozostáva z akčného plánu s časovým harmonogramom a návrhom finančného zabezpečenia),

- finančnú časť (finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie PHRSR).

Akčný plán je podkladom k územnému priemetu jednotlivých konkrétnych projektových zámerov. Je to časť realizačná, ktorá pretvorí ciele a opatrenia na konkrétne výstupy investičného a neinvestičného charakteru. Je to krátkodobý plán (najlepšie na obdobie jedného roka), ktorý definuje prvé kroky pri plnení programu s ohľadom na jej momentálne finančné, personálne a technické kapacity a naliehavosť navrhnutých aktivít. Ide preto o akýsi doplnok k PHRSR, ktorý je potrebné každoročne aktualizovať. Jeho plnenie by mal zabezpečovať koordináčny tím, prípadne vytvorené pracovné skupiny.

Akčný plán by mal obsahovať:

- zoznam najdôležitejších aktivít a projektov na najbližší rok, ich opis a odhad ich reálnych vyčísliteľných prínosov (napr. tvorba pracovných miest),
- harmonogram krokov, ktoré je potrebné podniknúť na realizáciu naplánovaných aktivít a projektov,
- určenie realizačného tímu ku každej aktivite a projektu,
- predpokladané zdroje financovania (vlastné a vonkajšie),
- pri aktualizovaných akčných plánoch je potrebné ešte doplniť zhodnotenie plnenia úloh obsiahnutých v predchádzajúcom akčnom pláne, stav naplánovaných projektov, pokrok, ktorý mesto pri plnení PHRSR dosiahlo v uplynulom roku,
- aktualizáciu faktov v situačnej analýze a analýze SWOT (ak sa medzičasom zmenili východiskové podmienky).

4.3 Rozpracovanie rámcových aktivít mesta

Rámcové aktivity mesta na obdobie 2023-2030 popisujú jednotlivé navrhované opatrenia. V popise je uvedené obdobie, zdroje financovania, hlavný ukazovateľ výsledku a prioritizácia zámeru. Reálnosť splnenia cieľov vychádza z rozpočtového auditu mesta, jej možností financovania, resp. spolufinancovania jednotlivých projektov. Ďalej je významne ovplyvnená časovým rámcem programovacieho obdobia, harmonogramom vyhlasovania jednotlivých výziev v rámci Operačného programu Slovensko a pod. Je rámcovým prehľadom plánovaných opatrení mesta Veľký Krtíš na celé programovacie obdobie. **Odporúčame po schválení všetkých programových dokumentov, aby mesto zabezpečilo vypracovanie akčného plánu na najbližšie obdobie, ktoré bude zároveň v súlade aj s vypracovanou projektovou dokumentáciou v prípade investičných aktivít. Rámcové aktivity budú rozpracované do štádia projektového zámeru.**

Prehľadná tabuľka opatrení a aktivít rozdelená podľa prioritných oblastí

Opatrenie	Aktivita
Opatrenie 1.1 Dobudovanie chýbajúcej miestnej infraštruktúry vrátane projektovej prípravy, rekonštrukcia a modernizácia existujúcej, verejná zeleň	1.1.1 Predprojektová príprava
	1.1.2 Vybudovanie chýbajúcej infraštruktúry (rekonštrukcia existujúcich objektov, rekonštrukcia existujúcej infraštruktúry....)
	1.1.3 Rekonštrukcia a výstavba miestnych komunikácií a chodníkov
	1.1.4 Úprava verejných priestranstiev, vytvorenie oddychových zón a verejnej zelene
Opatrenie 1.2 Zníženie energetickej náročnosti budov v majetku mesta a ich rekonštrukcia, využívanie obnoviteľných zdrojov energií, modernizácia vybavenia školských zariadení	1.2.1 Zateplenie mestských objektov
	1.2.2 Energetická prestavba objektov, budovanie obnoviteľných zdrojov energií
Opatrenie 1.3 Zvýšenie kvality a efektívnosti odpadového hospodárstva	1.3.1 Výstavba kontajnerových státi
	1.3.2 Likvidácia čiernych skládok
	1.3.3 Riešenie problematiky odpadového hospodárstva
Opatrenie 2.1 Zatraktívnenie prostredia z hľadiska cestovného ruchu	2.1.1 Relaxačný cyklochodník, nabíjacie stanice...
	2.1.2 Inštalácia informačných kioskov
	2.1.3 Vybudovanie náučného chodníka a múzeí
Opatrenie 2.2 Budovanie voľnočasovej a sociálnej infraštruktúry, zabezpečenie starostlivosti o seniorov a zdravotne ťažko postihnutých, rozvoj bývania	2.2.1 Budovanie a rekonštrukcia športovej infraštruktúry pre deti a dospelých
	2.2.2 Vytvorenie komunikačno-informačného centra
	2.2.3 Poskytovanie opatrovateľskej služby, terénnej služby, osobnej dopravy...
Opatrenie 2.3 Rozvoj vzdelávania, environmentálne vzdelávanie, SMART projekty, kybernetická bezpečnosť	2.3.1 Modernizácia školskej infraštruktúry a vybavenia
	2.3.2 Rekvalifikačné kurzy pre nezamestnaných
	2.3.3 Environmentálne vzdelávanie – separovaný zber odpadu, ochrana životného prostredia
	2.3.2 Vzdelávanie pre komunikáciu, osobitne s využitím IT pre samosprávy
	2.1.2 Podpora digitalizácie verejných dokumentov, kybernetická bezpečnosť
	2.1.3 Podpora virtualizácie služieb verejnej správy, SMART projekty

Pri príprave akčného plánu musia byť zodpovedané nasledovné otázky:

- **ČO** – výber jednotlivých krokov
Rozhodnutie o konkrétnych krokoch (aktivitách, projektoch), ktoré je potrebné realizovať so zameraním na stanovené priority
- **KTO** – stanovenie osobnej alebo inštitucionálnej zodpovednosti
Za každý projekt musí niekto (osoba alebo inštitúcia) prevziať osobnú zodpovednosť. Projekty, za ktoré nebude nikto zodpovedný sa nebudú realizovať.
- **KDE** – určenie miesta realizácie
Výber najvhodnejšieho miesta, kde sa projekt bude fyzicky realizovať.
- **KEDY** – určenie času realizácie

Každý projekt treba naplánovať v reálnom čase, a to nie len termínom realizácie, ale aj potrebného časového rozpätia na realizáciu. Všetky projekty nie je možné realizovať naraz, niektoré musia predchádzať a niektoré budú doplnené počas realizácie.

- **KOLKO** – stanovenie náklad

4.3.1 Súhrnný prehľad projektov mesta Veľký Krtíš na roky 2023 – 2030

Aktivita	Investor/zdroj financovania	Časový plán	Predpokladaný objem v EUR	Indikátor
Odpadové hospodárstvo a triedený zber odpadu v meste Veľký Krtíš	EŠIF - OP Slovensko, vlastné zdroje	2023 - 2030	800 000	Výstavba kontajnerových státí v meste – min. 60 ks
Dobudovanie miestnej infraštruktúry vrátane verejnej zelene	EŠIF – OP Slovensko, vlastné zdroje	2023 - 2030	2 000 000	Zrekonštruované chodníky v dĺžke 2000 m Zrekonštruované miestne komunikácie v dĺžke 5 000 m Vybudovanie parkovacích plôch v centre a v lokalitách KBV v ploche 1000 m ² Výsadba parkovej zelene 200 m ² Výstavba ekologického parkoviska v ploche 500 m ² Vyznačenie cyklistických chodníkov v centre mesta
Revitalizácia mestského parku Hôrka z hľadiska zelene	EŠIF – OP Slovensko, vlastné zdroje	2023 - 2030	200 000	Revitalizácia parku v počte 1
Vytvorenie podmienok pre bývanie s technickou infraštruktúrou	EŠIF – OP Slovensko, ŠFRB, ŠR SR-MDSR, vlastné zdroje	2023 - 2030	3 000 000	Výstavba nájomných bytov vrátane prístupovej komunikácie a parkovacích plôch
Zatraktívnenie mesta Veľký Krtíš z hľadiska cestovného ruchu	EŠIF – OP Slovensko, vlastné zdroje, podnikateľské subjekty	2023 - 2030	300 000	Vinohradnícke múzeum v počte 1, Banské múzeum v počte 1, Náučný chodník v počte 1
Výstavba detských a multifunkčných ihrísk v KBV	EŠIF – OP Slovensko, vlastné zdroje, Dotácie, nadácie	2023 - 2030	200 000	Obnova detských a multifunkčných ihrísk v meste, Výstavba multifunkčného ihriska na ul. Ľ. Štúra v počte 1

Rozšírenie športovej infraštruktúry	EŠIF – OP Slovensko, vlastné zdroje, Dotácie, nadácie	2023 - 2030	1 000 000	Rozšírenie športovej infraštruktúry základných škôl Rozšírenie a dobudovanie športového areálu
Vzdelávanie zamestnancov samosprávy a školstva	EŠIF - OP Slovensko, vlastné zdroje	2023 - 2030	50 000	Počet vyškolených zamestnancov samosprávy min. 40 osôb, Počet vyškolených pedagogických zamestnancov min. 50 osôb
Vypracovanie projektovej dokumentácie pre investičné projekty	EŠIF - OP Slovensko, vlastné zdroje	2023 - 2030	200 000	PD investičných projektov v počte min. 6 ks
Rekonštrukcia budov v majetku mesta uvedených na LV 1544 a modernizácia vybavenia školských zariadení	EŠIF - OP Slovensko, vlastné zdroje	2023 - 2030	2 000 000	Znižovanie energetickej náročnosti budov, inštalácia fotovoltaických panelov, technické vybavenie budov, moderné učebne
Výstavba relaxačnej zóny mesta	EŠIF - OP Slovensko, vlastné zdroje	2023 - 2030	1 500 000	Relaxačný cyklochodník chodník – dĺžka 2000 m Nabíjacie stanice pre elektrobicykle – 2 ks
Riešenie sociálnej oblasti – starostlivosť o starých občanov, opatrovateľská služba, denná starostlivosť o starých občanov	EŠIF - OP Slovensko, vlastné zdroje	2023 - 2030	1 500 000	Vybudovanie domova dôchodcov – 30 miest Denný stacionár – 30 miest Zvýšenie počtu opatrovateľiek v meste
Spracovanie propagačného materiálu o meste, modernizácia mestského informačného systému - info kiosky	EŠIF - OP Slovensko, Interreg SK-HU vlastné zdroje	2023 - 2030	100 000	Propagačný materiál Inštalácia informačných kioskov v meste - 3 ks
Príprava a realizácia SMART projektov v partnerstve s okolitými mestami a obcami regiónu	EŠIF - OP Slovensko, vlastné zdroje	2023 - 2030	850 000	Digitálny pasport mesta Digitálny parkovací systém Mesto Veľký Krtíš v cloude Mesto ako na dlani – informačný systém mesta Rozšírenie a modernizácia kamerového systému
Modernizácia verejnej správy, zavedenie elektronických prvkov, kybernetická bezpečnosť	EŠIF - OP Slovensko, vlastné zdroje	2023 - 2030	500 000	Kybernetická bezpečnosť MSÚ e-Slovensko

4.4. Postup pri implementácii

Realizácia aktivít naplánovaných v PHRSR mesta Veľký Krtíš bude vyžadovať úzku spoluprácu mesta a miestnych aktérov rozvoja v jednotlivých sektoroch života mesta, ako aj spoluprácu primátora a poslancov s externými odborníkmi, inštitúciami, orgánmi štátnej správy a regionálnej samosprávy, okolitými obcami a združeniami, ktorých je mesto členom. Hlavným koordinátorom aktivít smerujúcich k realizácii strategického cieľa mesta v programovom období EU 2021 - 2027 je primátor a pracovný tím zostavený za účelom implementácie PHRSR vždy prispôbený zameraniu riešenému projektu. Vypracovaním a schválením výsledného dokumentu proces strategického plánovania nekončí. PHRSR je dokument otvorený a reagujúci operatívne na potrebné zmeny vzniknuté počas programovacieho obdobia. Pracovná skupina pre implementáciu bude okrem implementácie programu plniť aj monitorovaciu úlohu. Mesto má reálne skúsenosti s realizáciou investičných a neinvestičných projektov na podporu regionálneho rozvoja. Pri realizácii aktivít bude spolupracovať s externými spolupracovníkmi a odborníkmi z rôznych oblastí. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta bude po schválení mestským zastupiteľstvom zverejnený na web stránke mesta a v tlačenej forme bude verejne prístupný na mestskom úrade.

Časový harmonogram

Implementácia opatrení a aktivít nadefinovaných v tomto dokumente je naplánovaná do konca aktuálneho programovacieho obdobia (rok 2027) s výhľadom až do roku 2030, do kedy bude možné ešte ukončovať rozbehnuté projekty. Odhad realizácie PHRSR vychádza zo všeobecne očakávaných zdrojov financovania. Časový harmonogram prípravy a realizácie jednotlivých aktivít bude rozpracovávať Akčný plán, zostavovaný vždy na nasledujúce 2 roky. Každoročne sa Akčný plán bude vyhodnocovať a upravovať podľa aktuálneho stavu realizácie projektov, administratívnych a finančných možností mesta.

4.5. Systém monitorovania a hodnotenia

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie PHRSR patria aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni programu i jednotlivých projektov. V procese monitoringu sa uplatňuje **princíp participácie partnerov a verejnosti**. Mesto bude mať vytvorený monitorovací výbor, ktorý bude zostavený za účasti partnerov a pracovných skupín. Proces monitorovania a hodnotenia plnenia priorít a cieľov PHRSR bude previazaný s procesom monitorovania a hodnotenia naplňania programového rozpočtu mesta v zmysle zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Záverečný účet mesta predstavuje vhodný nástroj, ktorý zachytáva nielen naplňanie programového rozpočtu územnej samosprávy, ale i naplňanie implementácie PHRSR vrátane možnosti sledovania definovaných indikátorov. Vzhľadom na túto previazanosť bude systém monitoringu PHRSR využívať najmä „Záverečný účet“, ktorý je každoročne pripravovaný a schvaľovaný Mestským zastupiteľstvom. Monitorovanie splnenia programu mesta je možné na základe vyhodnotenia výsledkov ukazovateľov za jednotlivé cieľové oblasti. Indikátory budú presne stanovené v jednotlivých realizačných projektoch.

Rámcové merateľné ukazovatele:

Špecifický cieľ	Ukazovateľ – cieľová hodnota	Časový bod monitorovania
dobudovanie chýbajúcej rekonštrukcia existujúcej infraštruktúry ohľadom na ochranu životného prostredia	• napojenie obyvateľov na inžinierske siete (%) • rekonštruované mestské budovy (m², počet vymenených okien, množstvo ušetrenej energie na vykurovanie, fotovoltické panely....) • km opravených/novostavaných chodníkov, km novostavaných cyklistických chodníkov a km opravených/novostavaných miestnych komunikácií, • rozšírenie a modernizácia inžinierskych sietí (merná jednotka: km a napojenie obyvateľstva v %) • napojenosť obyvateľstva na verejnú kanalizačnú sieť (v %) • miera využívania obnoviteľných zdrojov energie (v %) • množstvo odpadu pozbieraného separovane (druh/t) • množstvo recyklovaného odpadu (t) • množstvo vytvoreného komunálneho odpadu na obyvateľa (kg/rok/obyv.) • množstvo biologického odpadu (t) • počet vysadených stromov a kríkov • výmera novovytvorenej verejnej zelene (m²) • zvýšenie investičnej činnosti v meste (v %) • úspešnosť realizácie projektových zámerov (%)	1x ročne
využitie daností mesta, rozvoj podnikania	• počet vytvorených pracovných miest v súkromnom sektore • počet zavedených nových výrobných činností • počet inovovaných technológií • zvýšenie produktivity práce • zvýšenie konkurencieschopnosti podnikov • miera nezamestnanosti (v %) • miera ekonomickej aktivity (v %) • zvýšená návštevnosť mesta turistami (počet turistov) • úspešnosť realizácie projektových zámerov (%)	1x ročne
zvýšenie kvality verejných služieb vo verejnej správe, školstve, sociálnej starostlivosti, kultúre, športe a bývaní	• počet detí v MŠ a ZŠ • počet stoličiek a postelí v oblasti sociálnych služieb • zvýšenie investičnej činnosti v meste (v %) • príjmová úroveň domácností a kúpna sila obyvateľstva • úspešnosť realizácie projektových zámerov (%) • tvorba projektov v oblasti rozvoja ľudských zdrojov, percento úspešnosti projektov (v %) • štruktúra obyvateľstva z hľadiska vzdelanosti a kvalifikácie (v %) • zvýšená zamestnanosť (%) • počet, kvalita a využiteľnosť sociálnych služieb • počet novopostavených bytov a domov • úspešnosť realizácie projektových zámerov (%)	1x ročne

Hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie PHRSR a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PHRSR a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas programového obdobia (roky 2021 – 2027) sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenie a po ukončení programového obdobia, tzv. následné hodnotenie. Výsledky sa zverejňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám. Proces hodnotenia z hľadiska jeho vykonávania je rozdelený na interné a externé hodnotenie. Pri internom hodnotení je v procese hodnotenia realizovaný vlastnými (internými) kapacitami subjektu zodpovedného za administratívne zabezpečenie realizácie PHRSR, naopak na externom hodnotení sa podieľa externý subjekt (iná právnická alebo fyzická osoba).

Priebežné hodnotenie

Proces priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie „Programu“ skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie „Programu“ vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania „Programu“. Priebežné hodnotenie sa bude vykonávať raz ročne. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného PHRSR. Priebežné správy o implementácii sú predkladané mestskému zastupiteľstvu.

Následné hodnotenie

Následné hodnotenie skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania PHRSR a určí osvedčené postupy. Výstupom následného hodnotenia je Záverečná správa o hodnotení PHRSR mesta Veľký Krtíš. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie PHRSR, tzv. programové obdobie.

5. FINANČNÁ ČASŤ

Finančný plán predstavuje východiská pre financovanie PHRSR mesta Veľký Krtíš na roky 2023 - 2030. Východiskami pre stanovenie finančného rámca PHRSR sú indikatívne finančné požiadavky pre realizáciu konkrétnych projektov. Podrobnejšie informácie o finančnom zabezpečení realizácie konkrétnych projektových návrhov, v súlade s kompetenciami samosprávy, budú súčasťou projektového zosobníka, ktorý sa bude aktualizovať a spresňovať vždy ročne.

V súlade so Zákonom o podpore regionálneho rozvoja (Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov) je regionálny rozvoj na území SR financovaný z viacerých zdrojov, z ktorých hlavnými zdrojmi sú:

- zo štátneho rozpočtu vrátane finančných prostriedkov z rozpočtovej kapitoly Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo investícií“) a z rozpočtových kapitol iných ministerstiev,
- zo štátnych účelových fondov,
- z rozpočtov vyšších územných celkov,
- z rozpočtov obcí,
- z prostriedkov fyzických osôb,
- z prostriedkov právnických osôb,
- z úverov a príspevkov medzinárodných organizácií,
- z prostriedkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi,
- z iných prostriedkov, ak to ustanoví osobitný predpis.

Doplňkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja sú finančné prostriedky z fondov Európskej únie poskytované podľa osobitných predpisov.

Európsky fond regionálneho rozvoja (ERRR)

Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR) sa zameriava na posilnenie hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti v Európskej únii odstraňovaním nerovností medzi jej regiónmi. Je jedným z hlavných nástrojov financovania európskej politiky súdržnosti. Jeho cieľom je pomôcť pri znižovaní rozdielov v úrovni rozvoja európskych regiónov a obmedziť nedostatočný rozvoj najviac znevýhodnených regiónov. Osobitná pozornosť sa venuje regiónom, ktoré trpia vážnymi a trvalými prírodnými alebo demografickými nedostatkami, ako napríklad najsevernejšie regióny s veľmi nízkou hustotou zaľudnenia a ostrovné, cezhraničné a hornaté regióny.

Európsky sociálny fond plus (ESF+)

Európsky sociálny fond+ má zohrať dôležitú úlohu pri vykonávaní akčného plánu o európskom pilieri sociálnych práv a pri riešení sociálno-ekonomických dopadov pandémie nového koronavírusu. Je vnímaný ako hlavný nástroj EÚ na investovanie do ľudí a na riešenie existujúcich nerovností. K osobitným cieľom ESF+ patria:

- podpora oblasti politiky zamestnanosti a mobility pracovnej sily, vzdelávania a sociálneho začlenenia, konkrétne pomocou pri odstraňovaní chudoby, čím sa prispieva k vykonávaniu Európskeho piliera sociálnych práv,
- podpora digitálnej a ekologickej transformácie, tvorba pracovných miest na základe zručností pre inteligentnú špecializáciu a zlepšenie systémov vzdelávania a odbornej prípravy,
- podpora dočasných opatrení za výnimočných alebo nezvyčajných okolností (napr. financovanie režimov skráteného pracovného času bez vyžadovania ich spojenia s aktívnymi opatreniami alebo umožnenie prístupu k zdravotnej starostlivosti aj tým, ktorí nie sú priamo zraniteľní zo sociálno-ekonomického hľadiska).

Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027

Základný strategický dokument s celoštátnym dosahom. Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti EÚ:

1. Inteligentnejšia Európa – pomoc zameraná na rozvoj vedy, výskumu, budovanie inteligentných miest a regiónov, digitálne riešenia pre občanov, podniky, výskumné organizácie a orgány verejnej správy, rozvoj malého a stredného podnikania, rozvoj zručností

pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie a zvyšovanie digitálnej pripojiteľnosti

2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa – pomoc zameraná na zlepšenie energetickej efektívnosti, OZE, dostupnosť pitnej vody a dobudovanie kanalizácie, zlepšenie odpadového hospodárstva, podporu mestskej mobility vrátane cyklodopravy, ochranu prírody

3. Prepojenejšia Európa – pomoc zameraná na dobudovanie diaľnic a rýchlostných ciest, modernizáciu železníc, vodnej infraštruktúry a zlepšenie regionálnej dostupnosti

4. Sociálnejšia Európa – pomoc zameraná na podporu vzdelávania, zdravotníctva, trhu práce, sociálnych služieb

5. Európa bližšie k občanom - pomoc zameraná na podporu udržateľného cestovného ruchu, regionálnej a miestnej infraštruktúry pre pohybové aktivity, zveľadenie kultúrneho dedičstva

Operačný program Slovensko – bol schválený Európskou komisiou 22.11.2022. Bude jeden operačný program, s jednými pravidlami, metodikou a manažmentom, mal by priniesť výrazné zjednodušenie využitia eurofondov.

Konkurencieschopnejšie a inteligentnejšie Slovensko

1,9 miliardy eur

Ide o európsky cieľ politiky 1: Konkurencieschopnejšia a inteligentnejšia Európa

Investície sú zamerané na podporu vedy, výskumu a inovácií, digitalizáciu, posilnenie malých a stredných podnikov, rozvoj zručností a digitálnu pripojiteľnosť.

Zelenšie Slovensko

4,2 miliardy eur

Ide o európsky cieľ politiky 2: Zelenšia, nízkouhlíková Európa

Investície podporia energetickú efektívnosť, znižovanie emisií skleníkových plynov, energiu z obnoviteľných zdrojov a uskladňovanie energie reflektujú aj globálnu situáciu a potrebu znižovania závislosti slovenskej ekonomiky na energetických zdrojoch z Ruska. Taktiež sa podporia investície na adaptáciu na zmenu klímy, prístupu k vode, na posilnenie ochrany prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, ako aj udržateľnú mestskú mobilitu.

Podstatná časť zdrojov z nových eurofondov pôjde na ochranu prírody a životného prostredia. Na ochranu prírody a biodiverzity je vyčlenených 721 miliónov eur, najmä na podporu chránených častí prírody a krajiny (248 mil. eur) a prieskum, sanáciu a monitorovanie environmentálnych záťaží (239 mil. eur). Pre zdravší život v mestách a obciach budú dôležité investície do udržateľnej mestskej mobility (891 mil. eur), medzi nimi aj investície do ekologickej verejnej dopravy (491 mil. eur) a cyklodopravy (100 mil. eur).

Prepojenejšie Slovensko

2 miliardy eur

Ide o európsky cieľ politiky 3: Prepojenejšia Európa

Podporíme rozvoj inteligentnej, bezpečnej, udržateľnej transeurópskej dopravnej siete, ako aj vnútroštátnu, regionálnu a miestnu mobilitu.

Významná časť nových eurofondov je určená na riešenie problémov, ktoré boli v minulosti zanedbávané – budovanie a opravy ciest I. triedy (241 mil. eur), ciest II. a III. triedy (169 mil. eur) a rekonštrukcie miestnych komunikácií (62 mil. eur).

Sociálnejšie a inkluzívnejšie Slovensko

3,3 miliardy eur

Ide o európsky cieľ politiky 4: Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa (3,3 mld. EUR)

Investíciami podporíme prístupný trh práce, kvalitné a inkluzívne vzdelávanie, získanie zručností pre lepšiu adaptabilitu a inklúziu na základe potrieb trhu práce, aktívne začlenenie a podporu dostupných sociálnych služieb pre znevýhodnené a najodkázanejšie skupiny obyvateľstva, vrátane marginalizovaných rómskych komunít, rodinné poradne, ako aj podporu sociálnych inovácií a potravinovú a materiálnu pomoc pre najodkázanejšie osoby.

Európa bližšie k občanom

400 miliónov eur

Ide o európsky cieľ politiky 5: Európa bližšie k občanom

Investíciami podporíme hospodársky, sociálny a environmentálny rozvoj na regionálnej a miestnej úrovni integrovaným prístupom, a to aj prostredníctvom podpory kultúry a prírodného dedičstva, udržateľného cestovného ruchu, verejných športovísk a bezpečnosti v regiónoch Slovenska.

Fond na spravodlivú transformáciu

Špecifickým cieľom v novom programovom období je Fond spravodlivej transformácie, ktorý pomôže riešiť sociálne, hospodárske a environmentálne dôsledky regiónom, ktorých sa týka prechod na uhlíkovú neutralitu. Z balíka 441 mil. eur môžu čerpať región horná Nitra, Košický a Banskobystrický kraj.

Celková výška zdrojov z fondov EÚ pre Program Slovensko je 12,594 mld.

Program rozvoja vidieka 2021 – 2027 je dokumentom, na základe ktorého bude poskytovaná pomoc z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka v programovacom období 2021 – 2027 – bude doplnené po schválení programu.

Spoločná poľnohospodárska politika podporuje dynamický rozvoj a hospodársku životaschopnosť vidieckych oblastí prostredníctvom financovania a opatrení, ktoré podporujú rozvoj vidieka. Rozvoj vidieka je „druhým pilierom“ spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP), ktorý posilňuje „prvý pilier“ podpory príjmov a trhových opatrení, a to prehĺbovaním sociálnej, environmentálnej a hospodárskej udržateľnosti vidieckych oblastí. SPP prispieva k udržateľnému rozvoju vidieckych oblastí prostredníctvom troch dlhodobých cieľov:

- podporovať konkurencieschopnosť poľnohospodárstva a lesného hospodárstva;
- zabezpečovať udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a opatrenia v oblasti klímy;
- dosiahnuť vyvážený územný rozvoj vidieckych hospodárstiev a komunít vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest.

Miestny rozvoj riadený spoločnosťou

V priebehu minulých 20 rokov sa prístup LEADER (1) v oblasti miestneho rozvoja riadeného spoločnosťou (CLLD) – založený na skúsenostiach iniciatívy financovanej zo štrukturálnych fondov EÚ, ktorý mal pomôcť zúčastneným stranám vo vidieckych oblastiach zhodnotiť dlhodobý potenciál ich miestneho regiónu – ukázal ako efektívny a účinný nástroj pri uskutočňovaní rozvojových politík. Európska komisia podporuje túto realizačnú metódu aj prostredníctvom ďalších iniciatív Spoločenstva, akými sú iniciatívy URBAN (2) a EQUAL (3).

Pokiaľ ide o prístup LEADER, ktorý EÚ sústavne podporuje od roku 1991, tento prístup sa stal dôležitým prvkom rozvojovej politiky vidieka a je akceptovaný v celej Európe. Od roku 2007 je miestny rozvoj nástrojom uskutočňovania politiky aj v odvetví európskeho rybného hospodárstva. Návrh nariadenia o budúcom nástroji CLLD sa zakladá na prístupe LEADER a týka sa všetkých fondov začlenených do spoločného strategického rámca – Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR), Európsky sociálny fond (ESF), Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV), Európsky fond námorného a rybného hospodárstva (EFNRH) a Kohézny fond (KF) – na programové obdobie rokov 2014-2020 (fondy SSR).

CLLD je nástroj, ktorý sa má využívať špeciálne na subregionálnej úrovni a ktorý dopĺňa ďalšiu rozvojovú podporu na miestnej úrovni. CLLD môže mobilizovať a zapájať miestne spoločenstvá a organizácie, aby prispeli k dosiahnutiu cieľov stratégie Európa 2020 v oblasti inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, v oblasti podpory územnej súdržnosti a dosahovania konkrétnych politických cieľov.

Hlavné ciele návrhu Komisie sú zjednodušiť a rozšíriť využívanie nástroja CLLD ako rozvojového nástroja. Návrhy CLLD budú:

- vyzývať miestne spoločenstvá, aby vytvárali integrované prístupy zhora nadol v podmienkach, keď treba reagovať na územné a miestne problémy, ktoré si vyžadujú štrukturálnu zmenu;
- budovať kapacity spoločenstva a podporovať inovácie (vrátane sociálnych inovácií), podnikanie a možnosti zmien podporou rozvoja a objavovaním nevyužitého potenciálu v rámci spoločenstiev a území;
- podporovať vlastníctvo na úrovni spoločenstva zvyšovaním účasti v rámci spoločenstiev a budovať zmysel pre zapojenie sa a vlastníctvo, ktoré zvyšujú účinnosť politík EÚ; a
- pomáhať viacúrovňovej správe poskytnutím spôsobu, ktorým sa miestne spoločenstvá budú v plnej miere podieľať na určovaní charakteru realizácie cieľov EÚ vo všetkých oblastiach.

Programy DG HOME – Azylového, migračného a integračného fondu, Fondu pre vnútornú bezpečnosť a Nástroja finančnej podpory riadenia hraníc a vízovej politiky – riadiacim orgánom je Ministerstvo vnútra SR

Programy územnej spolupráce

Cezhraničná spolupráca

- Interreg VI Slovensko – Česko – riadiacim orgánom je MIRRI
- Interreg VI Slovensko – Rakúsko – riadiacim orgánom je MIRRI
- Interreg VI Maďarsko – Slovensko – národným orgánom je MIRRI
- Interreg VI Poľsko – Slovensko – národným orgánom je MIRRI
- Interreg VI-A NEXT – Maďarsko – Slovensko – Rumunsko – Ukrajina – národným orgánom je MIRRI

Nadnárodná spolupráca

- Interreg Dunajský nadnárodný program 2021 – 2027 – národným kontaktným bodom je MIRRI
- Program Interreg Stredná Európa 2021 – 2027 – národným kontaktným bodom je MIRRI

Medziregionálna spolupráca

- Interact IV – národným kontaktným bodom je MH SR
- Interreg Europe 2021 – 2027 – národným kontaktným bodom je MH SR
- URBACT IV – národným kontaktným bodom je MDV SR

- Program spolupráce ESPON 2030 – národným kontaktným bodom je MDV SR

Programy priamo riadené Európskou komisiou pre programové obdobie 2021 – 2027

Prijatím viacročného finančného rámca v decembri pre programové obdobie 2021-2027 Európska únia potvrdila, že počíta so zachovaním viacerých priamo riadených programov akými sú Horizont Europe, LIFE, Kreatívna Európa, Nástroj na prepájanie Európy (CEF) a Erasmus+. Avšak v dôsledku nových výziev, ktorým čelí Európa, ako sú najmä pandémia COVID-19 alebo migrácia, vzniká potreba financovania nových oblastí, a to prostredníctvom nových priamo riadených programov Európskou komisiou. K takýmto programom patrí: program Jednotný trh, program Digitálna Európa, program EU4Health alebo program rescEU.

Nový program EU4Health poskytne na základe skúseností získaných počas pandémie COVID-19 pevný základ pre činnosť EÚ v oblasti zdravia. V oblasti výskumu a inovácie bude program Horizont Europe ťažiť zo zvýšeného financovania, a to hneď ako bude k dispozícii financovanie z Plánu obnovy prostredníctvom nástroja NextGenerationEU. Výrazne sa posilnila aj podpora zvládania migrácie a riadenia hraníc, a to aj s cieľom do roku 2027 financovať až 10 000 príslušníkov pohraničnej stráže pre Európsku agentúru pre pohraničnú a pobrežnú stráž. V oblasti bezpečnosti a obrany sa zriadi nový Európsky obranný fond na podporu konkurencieschopnosti, efektívnosti a inovačnej kapacity obrannej, technologickej a priemyselnej základne EÚ. Posilnia sa aj programy pre mladých ľudí, ako je Erasmus+ a Európsky zbor solidarity, pričom sa očakáva, že v priebehu nového viacročného finančného rámca sa počet účastníkov na programe Erasmus+ až stonásobí.

Externé finančné zdroje

- granty EHP a Nórska - www.eeagrants.sk
- Programy EÚ: WIFI 4 EU, Európa pre občanov, Interreg Europe, Program cezhraničnej spolupráce Maďarská republika - Slovenská republika, ESPON, INTERACT
- Nadácie (napr. Nadácia Slovenskej sporiteľne, Nadácia SPP, Nadácia ZSE, Nadácia Ekopolis, Nadácia ESET, Nadácia Orange)
- Grantové programy Visegradfund
- Program Stredná Európa, ETC Dunaj
- Podpora bývania – www.sfrb.sk
- Environmentálny fond – www.envirofond.sk

Finančný plán programu

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu programu rozvoja je schopnosť mesta Veľký Krtíš v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Tieto zdroje vznikajú vo viacerých sférach – v súkromnom sektore, verejnej správe, prostriedkoch Európskej únie. Dôležitým zdrojom budú vlastné prostriedky určené na spolufinancovanie projektov. V dôsledku absencie nevyhnutných podkladových údajov pre stanovenie finančného rámca, v ktorom by sa mal program rozvoja v strednodobom horizonte pohybovať, nie je možné stanoviť výšku prostriedkov potrebnú na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít. Táto časť bude konkretizovaná v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov a možností mestského rozpočtu vždy ročne.

ZÁVER

Aj keď v zmysle zákona č. 539/2008 Z.z o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov je PHRSR podmienkou pre získanie zdrojov zo štátneho rozpočtu a doplnkových zdrojov pre rozvojové projekty mesta, bola jeho aktualizácia motivovaná predovšetkým potrebou koncepčného riadenia v meste Veľký Krτίš v snahe čo najefektívnejšie riešiť problémy a výzvy rozvoja mesta. Príprava PHRSR je pomerne zložitá cesta, ktorá vyžaduje určitú vopred stanovenú postupnosť krokov, ktoré na seba logicky nadväzujú a predovšetkým zapojenie všetkých aktérov rozvoja mesta do spoločného plánovania tak, aby bol maximálne využitý potenciál územia na dosiahnutie ekonomickej, kultúrnej a spoločenskej prosperity celého mesta pri akceptovaní princípov udržateľného rozvoja.

Cieľom programu nie je vyriešiť všetky problémy, ktoré sa v meste vyskytujú, ale načrtnúť smer, ktorý vytvorí vhodné podmienky pre ich riešenie. Spracovaný dokument predstavuje súčasný stav i perspektívy rozvoja mesta, ktorá sa snaží zlepšiť životné podmienky svojich občanov. Danosti mesta ponúkajú možnosti jej rozvoja. Najväčšou devízou mesta sú však jeho obyvatelia, ktorí z veľkej časti majú o život vo svojom meste záujem a na jeho rozvoji sú ochotní participovať.

Hlavným cieľom PHRSR mesta je zlepšiť kvalitu života občanov, vytvoriť podmienky pre ekonomický rozvoj a presadzovať koncept udržateľného rozvoja mesta. Veríme, že v spolupráci s vedením mesta sa obyvateľom tohto územia podarí tento cieľ zrealizovať aj vďaka získavaniu finančných prostriedkov z verejných i neverejných zdrojov.

Zoznam použitej literatúry

Kolektív (1997): Kraje a okresy Slovenska, Q111, Bratislava
Lukniš a kol. (1972): Slovensko – Príroda, Obzor, Bratislava
Štatistický úrad SR: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021
VUC BBSK (2022): Program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja, Banská Bystrica,
VUC BBSK: Územný plán Veľkého územného celku Banskobystrický kraj, Banská Bystrica,
Ministerstvo životného prostredia SR (2001): Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001, Bratislava
Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR: Vízie a stratégie rozvoja Slovenska do roku 2030
Partnerská dohoda SR na roky 2021-2027
Operačný program Slovensko na roky 2021 - 2027
Štatistický úrad SR (2022): Štatistická ročenka regiónov SR, Bratislava
Slovenská akadémia vied (1977): Vlastivedný slovník obcí na Slovensku I., VEDA, Bratislava
Slovenská akadémia vied (1977): Vlastivedný slovník obcí na Slovensku II., VEDA, Bratislava
Slovenská akadémia vied (1978): Vlastivedný slovník obcí na Slovensku III., VEDA, Bratislava
Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody A-J (1967): Súpis pamiatok na Slovensku, Obzor, Bratislava
Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody R-Ž (1969): Súpis pamiatok na Slovensku, Obzor, Bratislava

Peter Sule, Peter Sule ml. (2005): Encyklopédia miest a obcí Slovenska, PS-LINE, s.r.o. Lučenec
Anton Hupka (2005): Literárno-vlastivedné rozhľady po Veľkokrtíšskom regióne, Spoločnosť A.H. Škultétyho Veľký Krtíš
Jaroslava Michalová, Pavel Michal (1980): Geografia okresu Veľký Krtíš, Osveta Martin
ARCH-EKO Banská Bystrica (1992): ÚPD VÚC okres Veľký Krtíš
Územný plán mesta Veľký Krtíš v znení Zmien a doplnkov, arka spol. s r.o. a ďalší, 2004
Komunitný plán sociálnych služieb na roky 2022-2030, november 2022
Konceptia rozvoja tepelného hospodárstva mesta Veľký Krtíš, december 2002
Archív spracovateľa
Dostupné web stránky